

OPINNÄYTETYÖ

Kestävää yhteistyötä

Yhteistyönkehittäminen Iisalmen nuorisopalveluissa

Sonja Heikkinen

Yhteisöpedagogi AMK

(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika

(5/2022)

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi AMK

Tekijät: Sonja Heikkinen
Opinnäytetyön nimi: Kestävää yhteistyötä: Yhteistyön kehittäminen Iisalmen nuorisopalveluissa
Sivumäärä: 49 ja 3 liitesivua
Työn ohjaaja(t): Eeva Mäntylä
Työn tilaaja(t): Iisalmen nuorisopalvelut

Opinnäytetyö nostaa tapaustutkimuksen keinoin esiin kehittämisehdotuksia ja ideoita Iisalmen nuorisopalveluiden yhteistyön kehittämiseen muiden toimijoiden kanssa. Kestävän yhteistyön osa-alueena oli Iisalmen nuorisopalveluiden tavoite kestävän kehityksen kokonaisvaltaisten teemojen juurruttamiseksi osaksi nuorisopalveluiden toimintaa. Opinnäytetyö oli ennen kaikkea tarvelähtöinen. Opinnäytetyön lähtökohtana ollut Iisalmen kaupungin ympäristö- ja ilmastohanke Pieniä Ilmastotekoja tavoitteet ovat nuorten ilmastomyönteisyyden ja tietouden lisääminen, nuorisotyön tekijöiden tietotaidon ja arjen työn osaamistason lisääminen sekä kolmantena uusien yhteistyön muotojen löytäminen sekä olemassaolevan yhteistyön vahvistaminen yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa. Opinnäytetyö Kestävää yhteistyötä pyrkii vastaamaan kehittämistarpeeseen, jossa toteutuneen yhteistyön laatu on jäänyt satunnaiseksi ja etsimään ratkaisuja toiminnan jatkuvuuteen. Kehittämistyössä korostuu uusien yhteistyöavauksien mahdollisuuksien selvittäminen. Yhteistyö nähdään tärkeänä Iisalmen nuorisopalveluilla kestävän kehityksen toteutumiseksi. Opinnäytetyön tavoitteena olikin kehittämisehdotuksien ja ideoiden lisäksi tarkoitus selvittää, millaisia uusia yhteistyöavauksia paikallistasolla olisi mahdollista luoda.

Kestävää yhteistyötä toteutettiin tapaustutkimuksena. Keskeisessä roolissa oli monimenetelmätutkimuksen hyödyntäminen. Monimenetelmätutkimuksen kautta tapausta tutkittiin määrällisen ja laadullisen tutkimusmenetelmän kautta. Tutkimusmenetelmät ovat Iisalmen yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoille toteutettu kysely sekä Iisalmen nuorisopalveluiden työntekijöille toteutettu aivoriihi. Keskeiseksi nousi tutkimusmenetelmien välinen vuoropuhelu. Näin Iisalmen nuorisopalveluille pystyttiin tarjoamaan ajankohtaista tietoa alueen toimijoiden kiinnostuksesta sekä menetelmien vuoropuhelun kautta kehittämisehdotuksia yhteistyön kehittämiseen.

Opinnäytetyö ei tuottanut konkreettista tuotosta vaan oli tutkimuksellinen kehittämistyö, jonka tulokset ja kehittämisajatukset ovat julkisia ja sovellettavissa myös muissa Suomen kunnissa. Tietoperustan ja tutkimuksen kautta syntyi tietoa palvelemaan ennen kaikkea tilaajaa. Nuorisotalalle tietoperusta ja tutkimus voivat tuoda uusia ajatuksia ja kehittymismyönteisyyttä ottaa osaksi omaa toimintaa kestävän yhteistyön periaatteita. Tutkimuksen keskeinen haaste on kuitenkin kehittämistyön luonne, jonka vuoksi tutkimus ei ole suoraan sovellettavissa laajemmassa käytössä. Tämä näkyy myös lopullisissa tuloksissa.

Asiasanat: kestävä kehitys, yhteistyö, nuorisotyö

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Community Educator

Author: Sonja Heikkinen

Title: Sustainable cooperation - Development of partnerships in Iisalmi youth services

Number of Pages: 49 and 3 attachment pages

Supervisor(s): Eeva Mäntylä

Commissioned by: Iisalmi Youth Services

Thesis sustainable cooperation has been implemented for Iisalmi youth services. The aim of the thesis is to highlight development suggestions and ideas for developing cooperation through case studies. The needs-based thesis was a response to the goal of Iisalmi's youth services to develop co-operation at the local level. For Iisalmi's youth services, co-operation is a prerequisite for sustainable development.

In addition to development suggestions and ideas, the aim of the thesis was to find out what new co-operation openings could be created at the local level. A quantitative and qualitative research method was used in the study. Mixed methods research was conducted as a survey and brainstorming session. Survey was directed to private and third sector actors from Iisalmi. The employees of Iisalmi's youth services who participated in the brainstorming session were able to discuss the results of the survey. The survey and brainstorming were analyzed as a dialogue.

The knowledge base and research will bring new ideas and development-friendly integration into the principles of sustainable cooperation for Iisalmi Youth Service and other youth services in Finland.

Keywords: sustainable development, cooperation, youth work

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	TAUSTA	8
	2.1 Iisalmen kaupunki ja Iisalmen nuorisopalvelut	9
	2.2 Lähtökohtana Pieniä Ilmastotekoja-hanke.....	9
	2.3 Opinnäytetyön tarve, tavoite ja tulokset	10
3	TIETOPERUSTA.....	12
	3.1 Yhteistyön rooli nuorisoalalla.....	12
	3.2 Yhteistyön peruspilarit.....	14
	3.3 Moniammatillinen yhteistyö ja hyödyt toimijoille	15
	3.4 Yhteistyön ja verkostojen kehittämisen haasteet	17
	3.5 Kestävä kehitys nuorisotyön kentällä	19
4	TUTKIMUSMENETELMÄT	21
	4.1 Tapaustutkimuksen tavoite ja tutkimuksen kulku	22
	4.2 Monimenetelmätutkimus ja menetelmävalinnat	23
	4.3 Kyselytutkimus kolmannen ja yksityisen sektorin toimijoille.....	24
	4.4 Aivoriihi Iisalmen nuorisopalveluiden työntekijöille	26
	4.5 Tutkimusetiikka	26
5	TUTKIMUSTULOKSET.....	28
	5.1 Kyselytutkimuksen tulokset.....	28
	5.2 Aivoriihen tulokset	33
	5.3 Tulosten vuoropuhelu, luotettavuus ja johtopäätökset.....	35

6	YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN	39
6.1	Yhteistyön kehittäminen Iisalmen nuorisopalveluissa	39
6.2	Yhteistyön kehittäminen muissa kunnissa	42
6.3	Kestävä yhteistyö tulevaisuudessa	43
7	POHDINTA.....	45
7.1	Opinnäytetyön kehittäminen ja hyödynnettävyys.....	45
7.2	Tilaaajapalaute opinnäytetyöstä	46
7.3	Oman oppimisen ja osaamisen arviointi	46
	LÄHTEET	47
	LIITTEET	50

1 JOHDANTO

”Harvalla tulee mieleen, että kun Galileo Galilei pudotti omenan Pisan tornista, kyse oli tapaustutkimuksesta.” (Peltola 2007, 111.)

Pudottaessamme omenan, on mietittävä, miksi sen pudotamme. Tämän opinnäytetyön tapauksessa pudotamme sen ajatuksena yhteistyön kehittäminen. Kysymme, miten yhteistyö, verkostot ja kumppanuudet nivoutuvat yhteen kestävän kehityksen teemaan kanssa.

Opinnäytetyöni, yhteisöpedagogin AMK-tutkinnossa kansalaistoiminnan- ja nuorisotyön koulutusohjelmassa vie meidät Italian sijaan Iisalmeen tutkimaan kestävästä yhteistyöstä ja sen mahdollisuuksia. Iisalmeen, jonka nuorisopalveluilla on kehittämismyönteinen suhtautuminen myös yhteistyön kehittämiseen. **Iisalmen nuorisopalvelut** toimii opinnäytetyön tilaajana. Kaupunkina Iisalmi kuvaa itseään ihmeelliseksi kaupungiksi, jossa on hyvä elää ja asua.

Kestävällä yhteistyöllä tarkoitetaan toiminnan toteuttamista yhteistyössä kertaluontoista toimintaa jatkuvampana. Opinnäytetyön otsikon nimi viittaa myös Iisalmen nuorisopalveluiden toiveeseen vahvistaa kestävän kehityksen periaatteita osana toimintaa. Aiempi yhteistyö on jäänyt satunnaiseksi ja erityisesti yksityisen sektorin kanssa yhteistyö on ollut vähäistä. Tähän tarpeeseen opinnäytetyö vastaa ja pyrkii selvittämään uusia yhteistyön mahdollisuuksia. Kestävän kehityksen teemaa käsitellään niin teoriassa kuin tutkimuksessa sekä kestävän kehityksen yhteyttä yhteistyöhön. Iisalmen nuorisopalveluiden hankeohjaaja Anne Kärkkäinen avaa sähköpostitse Iisalmen nuorisopalveluiden ajatusta kestävän yhteistyön taustalla seuraavasti:

Nuorisopalveluissa yhteistyö ja kumppanuus nähdään tärkeänä edellytyksenä kestäväälle kehitykselle. Sen lisäksi, että yhteistyö eri toimijoiden kanssa olisi pitkäjänteistä ja tavoitteellista voidaan yhteistyönä toteutetulla toiminnalla vastata moniin kestävä kehityksen periaatteisiin. Yhteistyön ajatellaan siten olevan kestävä jatkuvuuden kuin yhteistyön käytännön toteutuksen näkökulmasta. (Kärkkäinen 2022.)

Kestävän yhteistyön käsite ei ole vakiintunut, mutta näen sen sopivan erityisesti tämän opinnäytetyön otsikoksi ja teemaksi, mikä vastaa myös tilaajani Iisalmen nuorisopalveluiden toiveeseen yhteistyön jatkuvuuden ja kestävän kehityksen periaatteen kehittämiseen.

Tähtitieteilijä, filosofi ja fyysikko Galileo Galilein (1564–1642) lainatusta tapauksesta ei ole pystytty löytämään historiallista todistetta, mutta voimme käyttää sitä esimerkkinä **tapaustutkimuksesta** (*case study research*). Tutkija Taru Peltola toteaa teoksessa *Tapaustutkimuksen*

taito (2007) tapaustutkimuksen harvoin olevan vain empiirinen havainto, sillä peruslähtökohdassa sen tavoitteena on tuottaa tietoa eri olosuhteista, ilmiöistä, prosesseista ja merkityksistä tietyssä ajassa ja paikassa. Peltola käyttää Galileo Galilein tapausta esimerkkinä tietyn ajan ja paikan yksittäisestä kokeesta (Peltola 2007, 111). Myös tämä opinnäytetyö kohdentuu tiettyyn aikaan ja paikkaan sekä tilaajan ajankohtaiseen tarpeeseen. Painotuksessa korostuu tietyn paikan lisäksi kehittämistyön paikallisuus esimerkiksi tutkimuksen kohderyhmien kautta.

Ideoiden ja ajatuksien syntymiseen tapaustutkimus onkin verraton tapa tutkia ja tutkiessamme syvennämme tietoa monimenetelmä tutkimuksen (*mixed methods research*) avulla. Saamme tietoa niin laadullisen kuin määrällisenkin tutkimusmenetelmän kautta.

Yhteistyö- ja verkostot sekä kasvanut kiinnostus moniammatillisesta ja toimialarajoja ylittävästä nuorisotyöstä on mielestäni tärkeää potentiaalia nuorten kohtaamiseen ja kokonaisvaltaisen tuen tarjoamiseen. Tätä potentiaalia ei kuitenkaan nähdäkseni ole vielä kaikissa tapauksissa ole pystytty juurruttamaan tai sitä ei tunneta niin hyvin kuin sen tarjoama hyöty ansaitsisi. Esimerkiksi yhteistyö yritysten kanssa Iisalmen nuorisopalveluilla on jäänyt vähäiseksi ja uskon, että yhteistyön kehittämisen tarve voi näkyä myös muissa Suomen kunnissa. Kestävän kehityksen teeman esiin nosto tuo opinnäytetyöhön toisen tärkeänä kokemani näkökulman.

Näen opinnäytetyöni ajankohtaisena ja merkittävänä erityisesti pitkällä tähtäimellä. Nostan esiin yhteistyön ja verkostojen ajankohtaisen trendin, joka perustuu Sitran nostoon Megatrendit 2020-julkaisussa (Sitra 2020). Sitra nostaa esiin sosiaalisten verkostojen kasvun vuorovaikutuksen ja luottamuksen lisääntyessä etenkin hyvinvoinnin ja työelämän näkökulmissa (emt.) Tämä verkostojen ja myös yhteistyön vuorovaikutuksellisuus ja luottamus, ovat tärkeitä teemoja kestävän yhteistyön kehittämisen saralla. Työelämän näkökulmissa verkostotyöskentelyn ja yhteistyön pitää mielestäni pystyä katsomaan myös oman alansa ulkopuolelle.

Tarina Galileo Galileista on yhdenlainen kertomus tiedon etsimisestä ja löytämisestä tapaustutkimuksen keinoin. Minulla on omat tavoitteeni. Minun tavoitteeni on tutkimuksellisen kehittämistyön periaatteiden mukaisesti tuottaa hyödyllistä tietoa Iisalmen nuorisopalveluille valittujen teemojen osa-alueilta. Opinnäytetyöni vastaa tämän ajan ja paikan tarpeeseen erityisesti Iisalmen nuorisopalveluiden toiminnassa. Parhaimmassa tapauksessa myös laajemmin.

On aika pudottaa omena, kuten Galileo Galilei ja katsoa, mihin ja miten se putoaa.

2 TAUSTA

Kiinnostukseni yhteistyön kehittämiseen kumpuaa jo opintojen ajalta luennoilta ja erityisesti harjoitteluissani projekti- ja hanketyössä. Yhteistyö ja verkostot ovat mielestäni tärkeä aihe, koska näen yhteistyön avaavan mahdollisuuksia, joita välttämättä ei muuten tulisi ajatelleeksi tai toteuttaneeksi. Yhteistyön ja kestävän kehityksen näen ajankohtaisina aiheina, joka koskettaa koko nuorisoalaa. Opinnäytetyön tilaajana toimii **Iisalmen nuorisopalvelut**.

Minua kiinnostaa erityisesti moniammatillisuus ja rohkeus ylittää sektoreiden ja toimialarajojen välisiä aitoja. Mielestäni yhteistyötä suunnitellessa vain mielikuvitus on rajana sille, kuinka hyvin eri toimijoiden potentiaalia tunnistetaan. Mitä yhteistä esimerkiksi autokoululla ja nuorisotyöllä voisi olla? Nuorten turvallisuus liikenteessä. Entä, kuinka yhdistää yrityksen hävikin vähentämistä ja nuorisotyötä? Olipa se sitten puutavaraa, kangastilkkuja tai mitä tahansa ruokaan liittyen, voitaisiin saada työpaja hävikkien hyötykäytöstä. Nämä hypoteettiset esimerkit mielessäni, uskon ettei moniammatillisen yhteistyön kehittämällä ole rajoja.

Tässä luvussa tarkastellaan Iisalmea kaupunkina, tilaajaani Iisalmen nuorisopalveluita ja Pieniä Ilmastotekoja-hanketta, josta opinnäytetyön idea sai alkunsa. Pieniä Ilmastotekoja-hanke on yksi Iisalmen ympäristö- ja ilmastohankkeista Iisalmen nuorisopalveluilla (PoInt 2022a).

Lopuksi otetaan katsaus opinnäytetyön tarpeeseen, tavoitteeseen, toimenpiteisiin ja tuloksiin. Opinnäytetyöni ei tuota erillistä tuotosta, kuten työkalua tai opasta Iisalmen nuorisopalveluille vaan se on avoin kaikille yhteistyön kehittämisestä kiinnostuneille. Tulevaisuudessa opinnäytetyön tutkimuksen tuloksia hyödynnetään uusien yhteistyömahdollisuuksien solmimiseen sekä tulevaa toimintaa ja hankkeita suunnitellessa.

Opinnäytetyön jatkopolku muihin Suomen kuntiin tai laajassa mittakaavassa nuorisoalan tietoisuuteen ei vielä tässä vaiheessa ole täysin selkeä. On mietittävä eri tiedottamisen väyliä ja sitä, kuinka opinnäytetyö tavoittaa eri sektoreiden toimijat ja esimerkiksi opiskelijat.

Opinnäytetyön pariin löytäville niin tietoperusta, tutkimus kuin lopun kehittämisajatukset voivat tarjota inspiraatiota oman toiminnan kehittämiseen. Onnistuneena opinnäytetyö voi tarjota opiskelijoille innostavan aiheen omaan opinnäytetyöhönsä yhteistyön, kestävän kehityksen tai molempien teemojen parissa. Onnistunut opinnäytetyö jatkaa elämää julkaisun jälkeen.

2.1 Iisalmen kaupunki ja Iisalmen nuorisopalvelut

Ennen tapaukseen siirtymistä tarkastellaan hieman **Iisalmea** ja kaupungin **nuorisopalveluita**. Iisalmi kuvaa itseään elinvoimaiseksi ja vireäksi seutukeskukseksi, jossa on mahdollista viettää hyvää elämää ja mieluista asua. Ylä-Savossa sijaitsevassa Iisalmissa luonto on lähellä palveluita. Iisalmi, kuten muutkin Suomen kunnat, tarjoaa tietenkin myös nuorisopalveluita. Iisalmen nuorisopalveluiden toimintaan kuuluvat niin nuorisotilat, etsivä nuorisotyö, Ylä-Savon Ankuri, Ohjaamo ja esimerkiksi Twist-kesätöiden tarjoaminen nuorille. Iisalmen nuorisopalvelut on toteuttanut myös hankkeita, kuten mainitun Pieniä Ilmastotekoja. (Iisalmen kaupunki 2022; Point 2022a). Mielestäni Iisalmen nuorisopalvelut on osoittautunut kehittymismyönteiseksi, kannustavaksi ja innostavaksi kumppaneiksi tämän opinnäytetyöprosessin aikana.

Iisalmen kaupungin strategia 2030 – Suomen ihmeellisin kaupunki linjaa kärkitavoitteiksi inspiroivan, ihanan ja ihmeiden Iisalmen. Iisalmen kaupungin arvoihin ja toimintaperiaatteisiin lukeutuu toiminta rohkeasti maalla ja maailmalla. Ajatuksena on luoda vastuullista tulevaisuuden elinympäristöä ja tarjota kaikille mahdollisuuksia onnistua. Toiminta-ajatuksena on huolehtia asukkaiden hyvinvoinnista ja vahvistaa kaupungin kilpailukykyä ja vetovoimaa. Inspiroiva Iisalmi on hyvinvoinnin ja osaamisen aktiivinen kehittäjä. Ihana Iisalmi puolestaan rakentaa toimivan ja turvallisen kaupunkiyhteisön. Ihmeiden Iisalmi on vetovoimainen ja monipuolinen seutukeskus ja sen tavoitteena on olla Suomen houkuttelevin. Toimintasuunnitelmasaan Iisalmi on ympäristövastuullinen. (Iisalmen kaupunki 2022b.)

Iisalmi luo vastuullista tulevaisuuden elinympäristöä huolehtimalla toisistaan, luonnosta ja ympäristöstä ajatellen pitkän aikavälin vaikutuksia. Menestymisen edellytykset ovat myös yksi osa-alue vastuullisen ympäristön rakentamisessa. (Iisalmen kaupungin hallitus & Iisalmen kaupunginvaltuusto 2021.) Iisalmen ympäristö- ja ilmastohankkeista juuri nuorisopalveluiden Pieniä Ilmastotekoja-kehittämishanke oli alku tämän opinnäytetyön syntymiseen.

2.2 Lähtökohtana Pieniä Ilmastotekoja-hanke

Opinnäytetyöni lähtökohtana oli Iisalmen nuorisopalveluiden Pieniä Ilmastotekoja-hanke, joka toimii ajalla 1.9.2020-31.8.2022. Hankkeen kärkitavoitteina ovat nuorten ilmastomyönteisyyden lisääminen sekä tiedon tarjoaminen oman arjen ilmastotekojen mahdollistamiseksi. Hanke huomioi myös nuorisotyöntekijät, sillä myös nuorisotyöntekijöiden tietoa pyrittiin lisäämään ja osaamistasoa kohottamaan. Minun huomioni herätti kolmantena keskeisenä tavoitteena esiin

nostettu uusien yhteistyömuotojen löytäminen ja nykyisten yhteistyökumppanuuksien tiivistäminen alueen kolmannen ja yksityisen sektorin kanssa. (PoInt 2022b.)

Monipuolista toimintaa, kuten kursseja, työpajoja ja koulukierroksia sekä koulutuksia järjestänyt hanke (emt.) nosti esiin ajatuksia myös ilmastokasvatuksen pelillistämisestä ja luovien menetelmien mahdollisuuksista opinnäytetyön aiheeksi. Yhteistyön kehittäminen oli lopullinen aihevalinta. Päädyin yhteistyön teemaan yhdessä nuorisopalveluiden koordinaattori Tarja Immosen ja Pieniä Ilmastotekoja -hankeohjaaja Anne Kärkkäisen kanssa. Syvensimme aihetta koskemaan yleisemmin Iisalmen nuorisopalveluiden toiminnan kehittämistä. Pieniä Ilmastotekoja-hankkeen myötä keskustelussa nousi esiin aiemman yhteistyön satunnaisuus, joten jatkuvuuden ja kestävämmän toiminnan kehittämisen tarve tarjosi tilaisuuden opinnäytetyön tekemiseen. Kestävän kehityksen tema on osa Iisalmen nuorisopalveluiden toimintaa, joten se on osa myös yhteistyön suunnittelua- ja toteuttamista.

Pieniä Ilmastotekoja-hankkeessa luodaan Iisalmen nuorisopalveluille kestävä kehityksen malli, johon myös opinnäytetyöni yhteistyön kehittämisen parissa kuuluu. Vaikka opinnäytetyöni ei toteudu suoraan hankkeeseen, se on myös osa sitä. Kestävän kehityksen toimintamalli toimii jatkossa kestävä nuorisotyön tekemisessä sekä sen edelleen kehittämisessä nuorisopalveluiden perustoiminnassa kuin tulevissa hankkeissa. (Kärkkäinen 2022.)

Iisalmen nuorisopalveluissa nähdään kestävä yhteistyön mahdollistavan muun muassa materiaalihokkuuden lisäämistä hävikkiteemoilla, tapahtumakulujen pilkkomista toimijoiden kesken sekä nuorten hyvinvoinnin edistämistä esimerkiksi ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisen kestävyuden ulottuvuuksilla. Iisalmen nuorisopalveluissa nousee esiin ajatus Iisalmen tekemisestä entistä nuorisoystävällisemmäksi yhteisvoimin. Tavoitteena on, että saadaan yhteys toimijoihin, joilla olisi kiinnostus toiminnan järjestämiseen iisalmelaisille nuorille. Yhteistyössä voitaisiin hyödyntää laajemmin toimijoiden resursseja aina ideoinnista käytännön toteutuksessa tarvittaviin materiaali-, henkilö- ja muihin resursseihin. (emt.)

2.3 Opinnäytetyön tarve, tavoite ja tulokset

Yhteistyön kehittämiseen on ajankohtainen tarve ja aiheena se on kiinnostunut minua jo aiemmin opintojen aikana. Vastatakseni tarpeeseen, on opinnäytetyöni tavoitteena tuottaa ajankoh- taista tietoa teorian ja tutkimuksen kautta yhteistyön ja uusien yhteistyöavauksien kehittä-

miseksi. Opinnäytetyöni on osa laajempaa kokonaisuutta suunnitellussa Iisalmen nuorisopalveluiden tulevaa toimintaa ja hankkeita. Pitkän aikavälin tavoitteena Iisalmen nuorisopalveluilla on oman työntekijän saaminen vahvistamaan kestävän kehityksen ja kestävän yhteistyön periaatteiden toteutumista.

Iisalmen nuorisopalveluiden lähitulevaisuuden tavoitteina onkin luoda pohjaa tavoitteen mahdollistamiseksi, johon myös omalta osaltaan opinnäytetyöni pyrkii. Pieniä Ilmastotekoja-hankkeen myötä kestävän kehityksen teemat ovat nousseet esille toiminnassa, joiden kehittämiseen nuorisopalveluilla on vahva halu ja kiinnostus. Yleisesti kestävämpään suuntaan kehittyvä yhteistyö on tärkeä osa laajempaa kestävän kehityksen teemaa. Nykyisen ja tulevan hanketyön tavoitteena on kestävän kehityksen ja sen kokonaisvaltaisten teemojen juurruttamisessa. Tämä tutkimuksellinen opinnäytetyö on tavoitteen yksi osa-alue. Opinnäytetyössä korostuu erityisesti uusien yhteistyöavauksien selvitystyö sekä Iisalmen nuorisopalveluiden työntekijöiden omien ajatuksien ja ideoiden kuuleminen osana tutkimusta, jota tietoperusta on tukemassa.

Opinnäytetyöni tarve perustuu siis laajempaan kokonaisuuteen, jossa lyhyen tähtäimen ajatuksena on selvittää potentiaalisia yhteistyökumppaneita ja olla osa tulevaa kehittämistyötä. Tavoitteeseen pääsemiseksi on toimenpiteiden lähtökohtana tapaustutkimus, jota itseään ja sen menetelmiä opinnäytetyön tietoperustan on tarkoitus tukea. Opinnäytetyön monimenetelmätutkimuksella pyritään tuottamaan tietoa toimijoilta ja toimintaa suunnittelevilta Iisalmen nuorisopalveluilta, joilla on kiinnostusta uusiin yhteistyöavauksiin. Ideana on, että laadullinen- ja määrällinen tutkimus tukevat toisiaan, eivätkä toimi ainoastaan irrallisina kokonaisuuksina.

Yhteenvedona opinnäytetyöni tuotoksena on tuottaa teorian ja tutkimuksen kautta tietoa ja ajatuksia yhteistyön kehittämiseen jatkuvammaksi ja huomioida kestävä kehitys ajankohtaisena ilmiönä ja Iisalmen nuorisopalveluiden kehittämistyön osa-alueena.

Näkökulma moniammatilliseen ja toimialarajoja ylittävään nuorisotyöhön kumpuaa lähtökohdasta, jossa paikalliset yritykset kuin kolmas sektorikin tarjoavat tuotteita ja palveluita myös nuorille. Tuotteiden ja palveluiden tarjoamisen kautta hekin ovat yhteisellä toimintakentällä nuorisotyön kanssa. Iisalmen nuorisopalvelut näkevät mahdollisuuksia monenlaisella yhteistyöllä juuri yhteisen kohderyhmän kautta. Hyödyntämätöntä potentiaalia yhteistyölle uskotaan löytyvän, kun sille tehdään avaus ja kehittämistyö on suunnitelmallista. (Kärkkäinen 2022.)

Opinnäytetyön tuloksena onkin tutkimuksen, kehittämis ehdotuksien ja ajatuksien kautta olla väylänä uusille yhteistyöavauksille ja tukea toiminnan suunnittelua ja kehittämistyötä.

3 TIETOPERUSTA

Moniammatillisen yhteistyön tavoitteena on toiminnan vaikuttavuuden lisääminen nuorten osallisuuden, työelämävalmiuksien ja hyvinvoinnin edistämisen osa-alueilla (Airila, Aho & Nykänen 2016, 3). Tuossa yhteydessä *yhteistyö* sana on yleispätevä käsittämään kaikenlaisia yhteisen toiminnan muotoja. Tarkemmin katseltuna voidaan kuitenkin erottaa yhteistyö verkostoista ja kumppanuuksista siten, että **yhteistyö** on löyhempää, eikä se vaadi pitkäjänteistä sitoutumista samaan tapaan kuin kaksi muuta. Nimenomaan yhteistyöstä toimijoiden välillä onkin ollut kyse, kun puhutaan Iisalmen nuorisopalveluiden satunnaisena tai kertaluontoisena toteutuneesta yhteistyöstä. Vastavuoroisesti **verkotot** ja **kumppanuudet** vaativat pidempijaksoista yhteisiin tavoitteisiin pyrkimistä. Verkostoille tyypillistä on luottamus, vastavuoroisuus ja toimijoiden välillä oleva vuorovaikutus ja viestintä. Verkosto voi olla alku tuleville yhteishankkeille. Rajatuimmaksi luokiteltu kumppanuus puolestaan on koordinoitua toimintaa yhteisen strategisen haasteen ratkaisemiseksi. (Maijana & Hairakka 2014, 15.)

Voidaan kuitenkin ajatella, että yhteistyö on alku tuleville kumppanuuksille. Se voi olla jonkunlainen alkuvaihe pidemmän tähtäimen yhteistyölle. Kertaluontoisen toiminnan muuttuessa kestävämmäksi ja kiinnostuksen noustessa esiin pidempiaikaiseen ja suunnitelmallisempaan toimintaan on hyvät edellytykset suunnitella kumppanuutta. Kumppanuudet eivät synny tyhjästä vaan niissä on usein pohjalla aiempi käsitys yhteistyöstä. Aiempi kokemus ja siitä syntyneet käsitykset parhaimmassa tapauksessa edistää kumppanuuden muodostumista, mutta voi olla myös sen esteenä. (Maijanen & Haikara 2014, 11.)

Tässä luvussa käsitellään myös, mitä nuorisotyö oikeastaan on, nuoria ja kestävän kehityksen teemaa erityisesti yhteistyön näkökulmasta sekä yhteistyön ja kestävän kehityksen yhteyttä.

3.1 Yhteistyön rooli nuorisoalalla

Nuorisotyö on asia, joka puhututtaa, mutta sen sanallistaminen voi olla nuorisotyöntekijöille haaste, kun keskustelukumppani ei itse ole nuorisoalan toimija. Tästä syystä nuorisotyön ymmärtäminen voi olla haaste eri toimijoille. Se voi olla haasteena myös tätä opinnäytetyötä lukeville toimijoille. Jos nuorisotyötä ei pystytä sanallistamaan, voi olla hyvin vaikeaa ajatella yhteistyön tekemistä yli toimialarajojen. Näen siis lyhyesti tarpeelliseksi avata, mitä nuorisotyö on ja miksi sitä tehdään. Avaukseni tarkoitus on herättää ajatuksia nuorisotyöntekijöissä, mutta avata tämän opinnäytetyön sisältöjä myös muille aiheesta kiinnostuneille.

Nuorisotyön kuvaamisesta puhuu muun muassa Tomi Kiilakoski teoksessa *Miksi nuorisotyötä tehdään?*, joka teoksena pyrkii vastaamaan juuri tuohon kysymykseen. Kirja perustuukin Kokkolan nuorisopalveluiden ja Kiilakosken vuoropuheluun, jonka tavoitteena on syventää kuvausta nuorisotyöstä. Kiilakosken mukaan hankaliin kysymyksiin vastaaminen vie aikansa, mutta tavoitteena on avata nuorisotyön sanallistamista ja perustelua myös ulkopuolisille tahoille. (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 15–18.)

Nuorisolaki (Nuorisolaki 1285/2016a) linjaa tavoitteissaan nuorten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämisen, tuen tarjoamisen niin kasvuun, itsenäistymiseen ja yhteisöllisyyteen. Lain mukaisesti nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista tulee edistää, kuten myös parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorten harrastusten tukeminen ja tukeminen toimintaan kansalaisyhteiskunnassa ovat osa tavoitetta. Toimenpiteiksi tavoitteiden toteutumiseksi nousee esiin yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys. Kuten tässä opinnäytetyössäkin, esiin nousee myös kestävä kehitys, terveet elämäntavat, ympäristön ja elämän kunnioittaminen ja monialainen yhteistyö. Laki määrittelee nuoret alle 29-vuotiaiksi ja nuorisotyön kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemiseksi yhteiskunnassa (Nuorisolaki 1285/2016b). Laki tietenkin määrittää toimintaa, mutta riittääkö se sanallistamaan sitä yhteistyökumppaneille? Tämän lisäksi tarvitsemme myös omia sanoja nuorisotyön ja sen tavoitteiden kuvaamiseksi, että myös potentiaalisilla yhteistyötahoilla on käsitys toiminnasta.

Nuorisotyötä sanallistaessa puhutaan ennen kaikkea kasvattamisesta ja siitä, ettei nuorisotyötä tehdä yksin. Nuorisotyötä toteutetaan verkostoissa, mutta ellei nuorisotyön kuva ole tarpeeksi selkeä, voi useampi toiminto hankaloitua. Sanallistamisen haaste voi jopa sulkea ovia mahdollisuuksilta tehdä yhteistyötä, jos toimintaa ei ymmärretä tarpeeksi. Ei ole yhteistyötahon vastuulla tehdä selvitystyötä, se on tehtävä itse. (Kiilakoski ym. 2015, 44.)

Kuinka nuorisotyötä voisi kuvata lyhyesti? Kirjassa nousee esiin kokkolalaisen nuorisotyöntekijän päiväkirjamerkintä halusta olla kasvattajan lisäksi myös rinnalla kulkija. Nuorisotyö ei katso nuoria ylhäältä alas vaan kulkee nuoren rinnalla, olipa se sitten nuorisotalolla tai nuorten luona. Ydinajatus nuorisotyössä on kasvatuksellinen prosessi, jonka tavoitteena on tuen tarjoaminen yksilölle omien yhteisöjen ja maailman jäsenenä. (emt. 153–154; 174).

Yksilötasolla sosiaaliset verkostot koostuvat perheestä, muualla asuvista perheenjäsenistä, sukulaisista, koulu- ja työverkostoista sekä muista ihmissuhteista, kuten ystävät, naapurit ja ammattiauttajat (Isoherranen 2005, 28). Tästä syystä näen, että nuorisotyössä yhteistyö, verkostot ja kumppanuudet ovat tärkeä osa nuoren kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemisessa.

Uskon, että myös muiden alojen toimijoilla on oma paikkansa ja mahdollisuutensa olla tuke-
massa nuorten yksilöllistä kasvua, mutta myös nuorten kasvua omissa lähiyhteisöissä ja osana kaupunkiyhteisöä. Tämän näen osaksi nuorisolaissakin mainittua yhteisvastuuta muun muassa nuorten elinolosuhteiden, aktiivisen kansalaisuuden ja osallisuuden näkökulmista. Yhteistyöavauksien ja mahdollisuuksien toteuttamiseen tarvitaan nuorisotyön sanallistamista.

3.2 Yhteistyön peruspilarit

Yhteistyö on koordinoitua toimintaa työssä, vapaa-ajalla tai sosiaalisissa suhteissa yhteisten tavoitteiden eteen. Yhteinen tavoite on osapuolille tuttu ja tavoite pyritään yhdessä saavuttamaan mahdollisimman onnistuneesti. Yhteistyössä korostuvat sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutus. Moniammatillisuuden kautta yhteistyöhön saadaan useita erilaisia tiedon ja osaamisen näkökulmia, jota kokonaisuuden rakentaminen edellyttää. Keskeisenä voidaan pitää sitä, että yhteistyössä tiedon ja näkökulmien yhdistäminen voidaan koota ja prosessoida yhteen. Tällaista kokoamista ja prosessointia tarvitaan esimerkiksi kokonaisvaltaisen käsityksen saamiseksi asiakkaasta. (Kontio 2010, 8.) Yhteistyön ja verkostojen onnistumisen avaimiksi voidaankin luetella muun muassa luottamus, avoimuus, vuorovaikutus ja tietenkin asiakkaan oleminen toiminnan keskiössä. Tätä listaa voisimme tietenkin jatkaa. Toiminnassa on tärkeää sopia toimijoiden rooleista ja vastuista. Osapuolilla tulee olla vaikuttamismahdollisuuksia yhteistyö- tai verkostotoiminnan toteuttamisessa. (Airila, Aho & Nykänen 2016, 9–11.)

Yhteisen tavoitteen tunnistamisen keinoiksi voidaan luetella yhteisten asiakkaiden tunnistaminen. Asiakas voi olla konkreettinen, kuten palveluiden asiakas tai abstrakti, kuten kunnan alueella olevat asukkaat. (Haikara & Maijanen 2014, 19.) Tällainen asiakasryhmä olisi esimerkiksi iisalmelaiset nuoret. Asiakaslähtöisyys onkin yksi viidestä peruskohdasta, joka moniammatillisessa yhteistyössä korostuu. Muita keskeisiä peruskohtia ovat vuorovaikutustietoisuus, rajojen ylittäminen ja verkostojen huomioiminen. (emt.)

Lähtökohtana voidaan pitää asiakasta, joka pyritään huomioimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tavoitteeksi nousee tiedon ja eri näkökulmien merkitys, joka on vahvempi kuin yksittäisen toimijan panos. (Kontio 2010, 9.) Yhdessä toimimiselle keskeiset tavoitteet tulevat olla yhteisiä ja lisäarvoa tuottavia kullekin osapuolelle. Selkeät tavoitteet parantavat toimijoiden sitoutumista toimintaan (Airila, Aho & Nykänen 2016, 10).

3.3 Moniammatillinen yhteistyö ja hyödyt toimijoille

Nykyään puhutaan moniammatillisesta nuorisotyöstä, josta esimerkkinä voidaan käyttää Iisalmessakin toimivaa Ankkuri-työryhmää, jossa työskentelee Poliisin vanhempi rikoskonstaapeli, vanhempi konstaapeli, sosiaaliohjaaja ja nuorisotyöntekijä. (Pöytänt 2022b.) Tällaisia moniammatillisia työyhteisöjä on nykyään eri toimialoilla, joissa osaamista pyritään jakamaan.

Moniammatillisen yhteistyön käsitettä kuvataan usein löyhästi hyvin erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sosiaali- ja terveysaloilla ja joissain tapauksissa jopa epämääräisesti. Sitä kuitenkin kuvataan myös myönteisin kielikuvin, kuten yhteistyön ja rajojen ylittämisen yhteydessä ja toiminnan dynaamisuudessa. Yleisesti moniammatillisuus on käsite, jolla voidaan tarkoittaa esimerkiksi moniammatillista ihmistä, mutta yleisempi käsitys on eri ammattiryhmiin kuuluvien toimijoiden työskentelyä yhdessä. Moniammatilliseen ja yhteistyössä toteutettuun toimintaan kuuluu yhteisen tavoitteen tunnistaminen ja saavuttaminen onnistuneesti. Moniammatillinen yhteistyö kuvataan myös englanninkielisiä käsitteitä multi-, inter- (tieteiden välinen), cross- ja transprofessional (poikkitieteellinen), joista ensimmäinen viittaa perinteiseen yhteistyöhön ja muut intensiivisempää yhteistoimintaa. Tämän opinnäytetyön tapauksessa puhumme pääasiassa moniammatillisesta yhteistyöstä ja viimeisimmästä *transprofessionalisesta* yhteistyöstä, jossa ammattijaonrooleja pyritään rikkomaan tarkoituksen mukaisesti. Tällöin astutaan toisten ammattialueiden asiantuntijuuden kentälle. Moniammatillisuuden käsitettä avataan yhteistoiminnallisuuden lisäksi jaettava asiakkuutta ja asiantuntijuutta. Suomalaisissa keskusteluissa nousevat esiin toimijoiden yhteistoiminta muun muassa dialogisuuden kautta. Toiminnassa korostuu yhteisen asian ympärille keskittynyt yhteistoiminta ja vastavuoroisen kommunikaation edut. (Kekoni, Mönkkönen, Hujala, Laulainen & Hirvonen 2019, 6–7; Kontio 2010, 8–9.).

Verkoston haltuun -oppaan pohjaksi tehdyssä kyselyssä kävi ilmi, että toimialarajoja ylittävää nuorisotyötä tehdään jo varsin paljon. Tutkimus tehtiin vuonna 2016. Esimerkiksi myös sosiaali- ja terveysaloilla korostuu moniammatillisuus mahdollisena työtapana. Tavoitteena on palvelun sujuvuus ja asiakkaan saama hyöty. Yhteistyö ja kumppanuudet ovat myös nuorisoalan

keskiössä huomioimassa nuoren toiveet ja tarpeet. Moniammatillinen yhteistyö nuorisosalalla voi muodostua esimerkiksi oppilaitosten, yritysten, järjestöjen, viranomaisten, seurakunnan ja vapaaehtoistoimijoiden välillä. Eri toimijoita voivat olla esimerkiksi etsivä nuorisotyö, liikunta- ja kulttuurijärjestöt, kirjasto, Kela ja TE-toimisto. Sosiaali- ja terveysalalla esiin voi nousta esimerkiksi perheitä palveleva verkosto sosiaalityöntekijästä, erityisopettajasta, perheterapeutista ja aikuispsykiatrian osaajista. (Mönkkönen, Kekoni, Jaakola, Profiam Sosiaalipalvelut Oy:n henkilöstö & Pehkonen 2010, 91; Airila, Aho & Pehkonen 2016, 3–5.)

Toimialarajoja ylittävä yhteistyö on nimensä mukaisesti toimialarajoja rikkovaa nuorisotyötä, kolmannen sektorin tai muun kunnan tarjoaman toimipaikan kanssa. Tämän opinnäytetyön tapauksessa toimialarajojen ylittämistä pohdittiin laajasti eri aloilta, kuten valokuvaus-, taide, teollisuus-, kaupat ja kahvilakonditoriat. Näen, että vain mielikuvitus on rajana toimialarajoja ylittäessä ja saman rohkean suhtautumisen myös Iisalmen nuorisopalveluiden tavoitteissa.

Yhteistyöllä ja verkostoilla sekä pidempikestoilla kumppanuuksilla on onnistuessaan positiivisia vaikutuksia kaikille toimintaan osallistuville osapuolille. Näitä positiivisia puolia tarkastellessamme voidaankin puhua yhteistyöstä ja verkostoista voimavarana. Voimavaroja toimijoille voivat olla uudet ideat, erilaisen osaamisen yhdistäminen moniammatillisesti ja toimialarajoja ylittäen, yhdessä oppiminen ja uuden tiedon äärelle pääseminen, toiminnan tehostaminen, asiakkaiden tavoittamisen paraneminen ja toiminnan sekä palveluiden laadun kehittyminen positiivisesti. Se on tärkeä osa nuorten hyväksi tehtävää työtä. Parhaimmassa tapauksessa onnistunut yhteistyö tai verkostotyöskentely tukee ja vahvistaa nuorten osallisuutta sekä hyvinvointia. Myös toiminnan vaikuttavuus voi lisääntyä. Toimialarajoja ylittävällä yhteistyöllä on myös todettu tavoitettavan enemmän nuoria. (Airila, Aho & Pehkonen 2016, 6; 14.)

Yhteenvetona yhteistyön hyödyistä voidaan nostaa esiin erityisesti yhteisen toiminnan positiiviset vaikutukset, joka mahdollistaa uusia innovaatioita, kun tietoja ja taitoja vaihdetaan tasa-vertaisesti. Oppiminen yhdessä ja pääsy tiedon äärelle on varmasti avainasemassa onnistuneessa yhteistyössä, jonka tavoitteena on tehostaa toimintaa ja toiminnan laatua. Hyvin koordinoitulla yhteistyöllä tavoitetaan paremmin kohderyhmä ja pystytään tukemaan paremmin heidän osallisuuttaan ja hyvinvointiaan monipuolisemmin ja laadukkaammin.

3.4 Yhteistyön ja verkostojen kehittämisen haasteet

Yhteistyöllä ja verkostotyöskentelyllä on paljon positiivisia puolia, mutta yhteistyön tai laajemman verkoston rakentamiseen liittyy myös haasteita ja ongelmakohtia. Tässä alaluvussa tarkastelemme noita ongelmia ja haasteita, joita yhteistyössä voi olla yleisellä tasolla sekä sosiaali-, terveys- ja kasvatusaloilla. Yhteistyön ja verkostojen kehittämisen haasteissa painotan nimenomaan moniammatillisen ja toimialarajoja ylittävän yhteistyön, verkostojen ja kumppanuuksien kipukohtia. Näissä eri toimintamuodoissa korostuvat samat haasteet.

Yhteistyön onnistumista haastavista tekijöissä korostuu useimmiten koordinointi. Yhteistyö voi olla pirstaleista ja päämäärätöntä eri toimintatapojen ja toimenpiteiden seurauksena, jos kaikki eivät ole mukana toiminnassa tai toimintaa ei koordinoita (Airila, Aho & Nykänen 2016, 25–26). Koordinointiin liittyvät haasteet voivat erota joissain määrin toisistaan eri toiminta-alueista ja toiminnoista riippuen. On kuitenkin selvää, ettei yhteistyö toimi ilman onnistunutta koordinointia. Koordinaation puutteessa kyse voi olla johtamisrakenteiden puuttumisesta tai johtamisen käytäntöjen epäselvyydestä. Esimerkkitapauksena voidaan nostaa esiin ”Homma hanskkaan”-raportti vuodelta 2016, joka tuo esille näkökulman nuorten parissa tehtävästä moniammatillisesta yhteistyöstä. Arviointiraportissa ongelmaksi nousi nimenomaan koordinoinnin puute. (Kontio 2010, 20, 16; Airila, Aho & Nykänen 2016, 25; Maijanen & Haikara 2014, 21). Verkostot haltuun-oppaan pohjaksi toteutetussa kyselyssä korostui nuorisotyöntekijöiden toive paremmasta suunnittelusta ja organisoinnista yhteistyötä toteuttaessa (Airila, Aho & Nykänen 2016, 10). Voimme siis päätellä, että epäonnistunut koordinointi on yleinen ongelma.

Yhteistyö ja verkostotyöskentely vaatiikin uudentlaisia toimintamalleja, keskustelua ja johtamisen tapoja. Yhteistyö vaatii, että vanhoja raja-aitoja on purettava ja oltava avoin uusien kytköskäsitteiden rakentamiselle. (emt. 25–26.) Johtamisen ja johtamisrakenteiden puuttuminen johtaa tilanteeseen, jossa ongelmia syntyy suuntaviivojen hahmottamisessa, resurssien käytössä, roolien ymmärtämisessä ja tiedon jakamisessa (Maijanen & Haikara 2014, 21). On kuitenkin syytä samanaikaisesti muistaa kumppanuuksien luonteen olevan orgaaninen, sisäisesti kasvava ja jäsentyvä eikä mekaanista ja ulkoa ohjattua toimintaa tai rutiinia (Maijanen & Haikara 2014, 21).

Kun puhuimme edellisessä alaluvussa voimavaroista ja yhteisistä tavoitteista, voi tavoitteiden kanssa tulla vastaan myös haasteita. Yhteistyön löyhä käsite juontaa juurensa myös siihen, että viitataan vapaaehtoiseen ja epämuodolliseen yhteistyöhön. Tällöin ajallisen jakson ollessa epäselvä, voivat sitä myös olla yhteiset tavoitteet. Kun yhteinen tavoite on epäselvä toiminnassa,

voi huonossa tapauksessa korostua toimijoiden omat tavoitteet yhteisten tavoitteiden sijaan. (Maijanen & Haikara 2014, 10.) Voi olla, että toimijat työskentelevät yhteistyöstä huolimatta erillään. Jokaisella asiakkaalla on oma arvio asiakkaasta ja työtä toteutetaan omasta viitekehystä käsin, eikä vuorovaikutusta ole tarpeeksi tai lainkaan. Onnistuakseen moniammatillinen yhteistyö vaatii yhteisen kielen ja käsitteistön. Toimiva yhteistyö ei kuitenkaan synny iskemällä tekijöitä yhteen, jos tavoite on epäselvä. Todellista yhteistyötä on nimenomaan silloin, kun päämäärät ja tavoitteet ovat selkeät ja asiantuntijoiden välillä on selkeä vuoropuhelu. Tuo vuoropuhelu ei tyydy ainoastaan tiedon vaihtamiseen. (Kontio 2010, 9.) Eri tavoitteiden lisäksi haasteita voi muodostua myös organisaatioiden välisistä eroista arvoissa, kielessä, toimintakulttuurissa ja käytännöissä (Maijanen & Haikara 2014, 21).

Nuorten kuntoutuskokeilun ”Homma hanksaan” arviointiraportti tuo esiin näkökulman nuorten parissa työskentelevien moniammatillisesta yhteistyöstä. Kuntoutuskokeilu osoitti, että kunnista löytyi ammattitaitoa ja halua tukea kohderyhmää. Ongelmaksi nousseen koordinoinnin lisäksi esiin nousivat yhteistyökulttuurin kehittämättömyys, resurssien vähyys sekä työn- ja vastuunjaon velvoitteiden ja sopimusten puutteet. Arviointiraportissa toivottiin hyväksi todettujen käytäntöjen lisäksi myös muutoksia lainsäädäntöön. (Kontio 2010, 16.) Yhteistyökulttuurin kehittämättömyyttä on esimerkiksi sulkeutunut ilmapiiri, vain osan tavoittava vuorovaikutus ja kankeus osaamisen ja tiedon jakamisessa. Vastuun kasaantuminen puolestaan vain muutamille toimijoille on uuvuttavaa ja johtaa prosessin hidastumiseen, kuten ongelmanratkaisussa ja päätösten käytäntöön viemisessä. (Kontio 2010, 20–22.)

Verkostotyöskentelyn pullonkauloiksi voidaan luetella keinotekoisuus, yhteensopimattomuus, eristäytyminen, informaation panttaaminen, epäluotettavuus, kurittomuus, ymmärtämättömyys, sitoutumattomuus, resurssien puute, oppimattomuus ja työnjaon epäselkeys (Maijana & Haikara 2014, 11). Yhteistyön kehittämisen haasteet voivat olla myös rakenteellisia, kuten organisaatiokulttuuri tai johdon suhtautuminen sekä siihen voi vaikuttaa persoonalliset tekijät, kuten asenteet ja toimijoiden kielteiset ennakkokäsitykset. Resurssit voivat olla sidoksissa talouteen tai ajan puutteeseen muilta työtehtäviltä, joiden ohessa yhteistyötä tulisi toteuttaa. (Kekoni, Mönkkönen, Hujala, Laulainen & Hirvonen 2019, 15.)

3.5 Kestävä kehitys nuorisotyön kentällä

Kestävä kehitys onkin teemana laaja, joten aiheen rajausta nimenomaan yhteistyön kehittämiseen oli tärkeä osana opinnäytetyötäni. Avaan tässä hieman yleisesti kestävästä kehityksestä ja miksi nimenomaan yhteistyön kehittäminen on merkittävä osa kestävästä kehityksestä toteutumista nuorisopalveluilla ja myös yleisesti toiminta-alueilla, joilla kestävästä kehityksestä teemoja tahdotaan nostaa esiin. Kestävästä kehityksestä kuvaa ajankohtaisesti muun muassa *Ympäristöministeriö* kuvauksella maailmanlaajuisesta, alueellisesta ja paikallisesti tapahtuvasta muutoksesta tulevien sukupolvien hyvän elämän mahdollisuuksien luomiseksi. Kestävälle kehitykselle on siis tärkeää, kuten Ympäristöministeriö toteaa, ympäristön, ihmisen ja talouden tasa-arvoinen huomiointi päätöksen teossa ja toiminnassa (Ympäristöministeriö 2022a).

Näen, että kunnallisella tasolla on nuorisotyö yksi keskeinen osa sitä, että mahdollisuuksia tuleville sukupolville pystytään tarjoamaan nykyhetken ajankohtaisen toiminnan rinnalla. Sen lisäksi ovathan nykyhetken lapset ja nuoret tulevaisuutemme yhteiskunnan aikuisia.

Kestävästä kehityksestä juuret ovat YK:n Brundtlandin komissiosta reilun kolmenkymmenen vuoden takaa vuodelta 1987. Keskeiset teemat kestävässä kehityksessä ovat ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys, jotka painottuvat neljään pääomalaajiin inhimillisestä, fyysisestä, sosiaalisesta ja luontopääomasta. Näiden pääomalajien osa-alueita ovat muun muassa osaaminen, tiede, tuotanto, laki, sosiaaliset verkostot, uusiutuvat ja uusiutumattomat luonnonvarat. (Ympäristöministeriö 2022a.)

Brundtlandin raporttina tunnettu *Our Common Future* (suomeksi Yhteinen tulevaisuutemme) oli avaus kestävästä kehityksestä valtavirtaukselle ja raportti määritteli kestävästä kehityksestä ihmiskeskeiseksi (Kiilakoski & Laine 2022, 57).

Ihmisten hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ovat esimerkiksi koulutus, työ ja terveys. Sosiaalisesta kestävydestä puhuttaessa edellä mainitut ovatkin avaimia hyvinvoinnin sosiaalisesti perustaksi. (Kestavakehitys.fi 2022.)

Nuorisotyö on osa nuorten sosiaalisen kestävyden toteutumista. Nuorisotyöllä pyritään ammattieettisiä ohjeita noudattaessa nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseen. Samoja ohjeita noudattaen toimintaa tulee toteuttaa ympäristövastuullisesti kestävä kehitys huomioiden. Osana tätä ohjetta on myös tärkeää, että nuorille tarjotaan mahdollisuuksia pohtia omia

valintoja ja merkityksiä ympäristölle. Työn tekeminen rakentavasti ja avoimesti myös työyhteisöissä ja työyhteisön verkostoissa on myös yksi osa toiminnan toteuttamista ohjeen mukaan toimittaessa. (Allianssi 2020.) Nuorisotyön ammattieettinen ohjeistus nostaa mielestäni esiin tärkeitä toimintaa ohjaavia teemoja, jotka ovat linjassa myös nuorisolain kanssa.

Nuorisotyötä ohjaa tietenkin myös nuorten omat toiveet ja ajatukset, joissa ympäristö- ja ilmastasiat nousevat esiin. *Kestävää tekoa* nimeä kantava Nuorisobarometri 2021 käsittelee nuorten käsityksiä kestävästä kehityksestä, ilmastokysymyksistä ja nuorten ympäristötunteista. Nuoret kokevat muun muassa ilmastoahdistusta, johon osa ympäristötunteista nivoutuu vahvemmin kuin toiset. Nuoret kokevat muun muassa surua ja riittämättömyyden tunteita, mutta myös positiivisia tunteita, kuten iloa ja hyvän olon tunnetta kestävien valintojen tekemisestä. Suomalaiset nuoret luottavat ilmastotieteeseen. (Pihkala, Sangervo & Jylhä 2022, 101–102.)

Ilmastokysymykset eivät ole vain pitkántähtäimen tavoitteita tai osa ammattieettistä ohjeistusta. Ne ovat vahvasti läsnä nuorten arjessa, joka tulee huomioida yhteistyötä kehittäessä.

4 TUTKIMUSMENETELMÄT

Opinnäytetyöni tapaustutkimuksen tavoitteena on tuottaa Iisalmen nuorisopalveluille kehittämisehdotuksia ja -ideoita kestävästä yhteistyön rakentamiseen yli toimialarajojen. Tavoitteena on löytää myös mahdollisuuksia uusille yhteistyöavauksille. Tapaustutkimus sopiikin erityisen hyvin nimenomaan kehittämisehdotuksien ja ideoiden toteuttamiseen, jossa tarkoituksena on tarkastella nykyhetken ja tietyn paikan tapausta, kuten tuotetta, palvelua, toimintaa tai prosessia. Tässä tapauksessa tarkastelemmekin toimintaa ja sitä, kuinka toimintaa voitaisiin kehittää kestävämmäksi nimenomaan paikallisen yhteistyön osalta. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2015, 52). Tämä luku sisältää katsauksen tapaustutkimukseen, lähestymistapaani ja menetelmävalintoihin sekä tutkimusetiikkaan ennen varsinaisiin tutkimuksen tuloksiin siirtymistä.

Tapaustutkimuksen valinta oli yksinkertainen: pureudumme tietyn ajankohdan ja tietyn paikan tapaukseen, jota käsitelimme jo hieman johdannossa. Vaikka tutkimus antaa parhaassa tapauksessa tietoa tai vähintään ajatuksia muillekin toimijoille, on Iisalmen nuorisopalvelut tilaajani ja tutkimukseni kohteena ainoa, mikä tekee tutkimuksesta nimenomaan tapaustutkimuksen. Perusteena aiemmin mainitulle monimenetelmälliselle tutkimukselle (*mixed methods research*) on yksinkertaisesti laajempi ymmärrys aiheestani, joka mahdollistaa kehittämistyön lähestymistä määrällisen ja laadullisen tutkimuksen näkökulmista.

Monimenetelmätutkimuksen tavoitteena on saada tilastollisesti analysoitavaa tietoa, joka on vastaajille helposti lähestyttävässä verkkokyselylomakkeen muodossa ja laadullisessa aivoriihessä, jossa tuloksia tarkastellaan ja ajatuksia voidaan vaihtaa kasvokkain pienemmän joukon kesken. Kyselylomakkeella pyritään tavoittamaan laajempi kohderyhmä kuin laadullisella tutkimuksella. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on antaa mahdollisuus osallistua, ideoida ja vaihtaa ajatuksia. Siksi valitsin laadulliseksi menetelmäksi aivoriihen. Laadullinen tutkimus toteutetaan sisäisesti Iisalmen nuorisopalveluilla, jossa Iisalmen nuorisopalveluiden työntekijät pääsevät vaihtamaan ajatuksia ja ideoita siitä, millaista yhteistyötä on mahdollista kehittää.

Kysely lähetettiin potentiaalisille yhteistyötahoille teemalla, millaista yhteistyötä toimijat haluaisivat Iisalmen nuorisopalveluiden kanssa vai haluavatko sitä lainkaan. Aivoriihi on niin sanotusti jatkoa kyselylle, joka mahdollistaa sen, että tässä opinnäytetyössä monimenetelmätutkimus mahdollistaa ”keskustelun” molempien osapuolien vastausten välillä.

4.1 Tapaustutkimuksen tavoite ja tutkimuksen kulku

Tämän opinnäytetyön ja tapaustutkimuksen tavoite on löytää uusia yhteistyöavauksien mahdollisuuksia sekä ideoida, miten toimintaa yhteistyön osalta Iisalmen nuorisopalveluissa voitaisiin kehittää. Näkökulmana on rajattu toiminnan kehittämiseksi paikallisesti ja tutkimukseen osallistuneet toimijat ovat iisalmelaisia kolmannen ja yksityisen sektorin toimijoita.

Hyvän tutkimuksen ehtoina on tutkimuskohteen täsmällisyys (esine, asia, käsite tai muu vastaava). Tutkimuksen tavoite on tuottaa uutta ja hyötyä myös muille ja nostaa esiin perusteet julkiselle keskustelulle. Tutkimuksen kulun viisi vaihetta ovat ideointi, sitoutuminen, toteuttaminen, kirjoittaminen ja tiedottaminen. (Vilka 2015, 31; 56–57).

Tutkimuskohteen täsmällisyyteen liittyen teimme esimerkiksi opinnäytetyölle ja sen tutkimukselle rajauksen lähestyä kyselyllä nimenomaan iisalmelaisia toimijoita, eikä esimerkiksi koko Ylä-Savon alueen. Aiheena kyselyllä oli yhteistyön kehittäminen ja erityisesti uusien yhteistyöavauksien selvittäminen. Aivoriihen tavoitteena oli herättää keskustelua kyselyn tuloksista ja tuoda myös laadullisen tutkimusmenetelmän hyöty tukemaan määrällisen tutkimuksen heikkouksia. Esimerkiksi määrällinen tutkimus ei mahdollistanut kasvotusten tapahtuvaa ajatusten vaihtoa vaan tulokset jäivät ”kylmiksi”. Kyselyn tarjoama tieto oli kuitenkin tarpeellista, sillä se antoi mahdollisuuden yhteistyön kehittämisen näkökulmaan nimenomaan toimijoiden näkökulmasta, millaista ja miten toteutettua toimintaa toivotaan. Tutkimuksessa pyrittiin muistamaan myös se, että vastauksien määrä voi jäädä niukaksi tai olemattomaksi. Tämä skenaario ei kuitenkaan toteutunut vaan vastauksia saatiin. Tilaaja oli tyytyväinen vastausmäärään.

Opinnäytetyön aiheen jälkeen yhteistyö Iisalmen nuorisopalveluiden kanssa jatkui. Yhteistyössä Iisalmen nuorisopalveluiden työntekijän ja hankeohjaaja Anne Kärkkäisen kanssa hiomme kyselyn kysymykset tavoitetta palvelevaksi ja ideoimme, millaisen kohderyhmän valitsimme kyselytutkimukselle. Idea aivoriihestä oli tullut jo varhaisessa vaiheessa opinnäytetyötä suunnitellessa ja Iisalmen nuorisopalveluilla oli kiinnostusta osallistua opinnäytetyöhön. Aivoriihen ideoinnin ja suunnittelun hoidin pääasiassa itsenäisesti. Opinnäytetyöhön ja sen tutkimukseen sitoutuminen on ollut osa prosessia, esimerkiksi aikataulujen suhteuttamisessa. Kysely ja aivoriihi toteutettiin tilaajan kanssa yhdessä sovittuina ajankohtina. Viimeisinä tulivat kirjoittamisen vaihe ja tulevaisuuden vaiheena tiedottaminen. Opinnäytetyö julkaistaan Theseuksessa sekä nuortenportaali Po Int.fi:ssä Iisalmen sivustolla. Osana opinnäytetyöprosessia kuuluu yhteisöpedagogin tutkintoon myös tiedotemuotoinen kypsyyssä.

Tutkimus ja sen tulokset on kohdennettu Iisalmen nuorisopalveluihin tapaustutkimuksen periaatteiden mukaisesti, mutta sen tulokset voivat tarjota ajatuksia myös muille alan tai alan ulkopuolisille toimijoille, joita yhteistyön kehittäminen kiinnostaa. Herättääkö tutkimus keskustelua toimialalla nähdään tulevaisuudessa, kun prosessi on valmis ja opinnäytetyö julkaistu.

4.2 Monimenetelmätutkimus ja menetelmävalinnat

Opinnäytetyöni on **tapaustutkimus**, jota lähestytään monimenetelmätutkimuksen kautta. Näen, että juuri tämä lähestymistapa palvelee parhaiten tilaajaani ja tekee opinnäytetyöstäni parhaiten tarvetta palvelevan. Tässä alaluvussa avaan lähestymistapaani ja menetelmävalintoja.

Englanniksi *mixed methods research* on suomeksi **monimenetelmällinen tutkimustapa**. Se on opinnäytetyöni tapaustutkimuksen peruspilareita. Monimenetelmällinen tutkimustapa tarkoittaa laadullisen ja määrällisen tutkimusmenetelmän käyttöä rinnakkain. Tutkimusmenetelmien rinnakkain käyttämisen tavoitteena on luoda tutkittavasti aiheesta parempaa ymmärrystä ja paikata menetelmien heikkouksia, joita yksinään määrällisessä tai laadullisessa tutkimuksessa voi olla. (Vilkkä, Saarela & Eskola 2018, 195; Tuomi & Sarajärvi 2018, 78). Perustelen valintaani erityisesti sen kautta, että uskon kahden erilaisen menetelmän laajentavan myös omaa näkökulmaani tässä tapaustutkimuksessa, jonka tavoitteena on tuottaa kehittämisehdotuksia.

Kun puhutaan laadullisesta ja määrällisestä tutkimuksesta, on tarkasteltava myös niiden käsitteitä ja kahden eri menetelmävalintani eroavaisuuksia toisiaan tukemassa. Laadullinen tutkimus eroaa määrällisestä tutkimuksesta muun muassa siten, että laadullisessa tutkimuksessa kohderyhmä on pienempi suhteessa määrälliseen tutkimukseen ja ne antavat eri tavoin tietoa kohderyhmästä. Määrällisen tutkimuksen *otannassa* pyritään saamaan tilastollisin menetelmin analysoitavaa tietoa laajasta kohderyhmästä. Otantaa vastaava laadullisen tutkimuksen *näyte* koskettaa pienempää ryhmää, jota halutaan ymmärtää paremmin ja laajemmin. Laadullisessa tutkimuksessa tutkijalla on mahdollisuus tehdä myös omia tulkintoja olemalla läsnä ja vuorovaikutuksessa tutkittavien kanssa. Esimerkkinä laadullisesta tutkimuksesta ovat muun muassa osallistava havainnointi ja muun muassa teema-, ryhmä ja avoinhaastattelut, kun määrällisen tutkimuksen yleisin menetelmä on kyselyt. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2015, 93–94.)

Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen onnistumisen edellytyksenä ovat sitä edeltävät toimenpiteet, kuten perehtyminen iisalmelaisiin yksityisen- ja kolmannen sektorin toimijoihin sekä kyselyn välittäminen heille sähköpostitse.

Kahden eri menetelmän käyttö yhdessä ei ole mitenkään poikkeuksellinen lähestymistapa, mutta minun kokemuspohjaltani opinnäytetöiden tutkimuksissa harvoin nousee esiin nimeltä monimenetelmätutkimus, joten koen tarpeelliseksi avata kyseistä lähestymistapaa. Monimenetelmälliseen tutkimukseen tutustuminen inspiroi ja herätti ajatuksia siitä, että kyselytutkimuksen tuloksia käsiteltäisiin vielä laadullisen menetelmän kautta yhdessä Iisalmen nuorisopalveluiden kanssa. Lyhyesti ideana oli saada eri toimijoilta ajatuksia yhteistyöhön ja selvittää, millaisia ajatuksia ja ideoita tulokset herättävät Iisalmen nuorisopalveluiden työntekijöissä.

Opinnäytetyön tavoitteena tiedon, kuten ideoiden ja kehittämissuhteiden, tarkoituksena ei ole tuottaa erillistä opasta tai työkalua. Tutkimuksen tavoitteena on palvella Iisalmen nuorisopalveluiden nykyisiä tavoitteita. Näen, että Iisalmen nuorisopalveluilla kehittämistyöhön suhtaudutaan myönteisesti ja innostuneesti ruohonjuuritasolta aina tulevaisuuden mittavimmat mahdollisuudet huomioon ottaen. Siksi oli helppoa ja sujuvaa sopia siitä, että toisena menetelmänä aivoriihtä hyödynnetään osana opinnäytetyötä. Iisalmen nuorisopalveluiden työntekijät pääsevät tutkimuksen kautta osallistumaan opinnäytetyöhön ja kuulemme potentiaalisten toimijoiden lisäksi myös nuorisotyöntekijöiden toiveita ja ajatuksia yhteistyön toteuttamisesta. Tämä mahdollistaa sen, että opinnäytetyö palvelee Iisalmen nuorisopalveluiden toiveita.

Opinnäytetyön rooli Iisalmen nuorisopalveluiden tulevaisuuden tavoitteissa on ruohonjuuritason tutkimus, alkusysäys sille, että kehittämistyötä voidaan lähteä suunnittelemaan ja toteuttamaan eri toimijoiden kanssa moniammatillisesti ja toimialarajat ylittäen.

4.3 Kyselytutkimus kolmannen ja yksityisen sektorin toimijoille

Kysely yhteistyön toteuttamisesta Iisalmen nuorisopalveluiden kanssa yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoille toteutettiin huhtikuussa 2022. Kyselyn tavoitteena oli selvittää potentiaalisia yhteistyökumppaneita ja uusia yhteistyöavauksien mahdollisuuksia. Tutkimustyön kärkenä oli nimenomaan tulevaisuuden kehittäminen ja potentiaaliset yhteistyökumppanit.

Alkuperäisessä suunnitelmassa kyselytutkimuksia oli kaksi, joista karsintaan päätyi palaute-tyyppinen kysely niille toimijoille, joiden kanssa yhteistyötä on toteutettu aiemmin. Pois jäänyt kysely olisi kattanut myös kunnallisen sektorin toimijat. Päädyimme aktiivisella keskustelulla tilaajani kanssa jättämään kyseisen kyselyn pois ja toteuttamaan vain yhden kyselyn yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoille. Pois jääneen kyselyn pohjalta laajensimme toteutuneen siten, että myös aiemmat yhteistyökumppanit voisivat siihen vastata. Pyrimme siihen, että tuloksia

voitaisiin käsitellä syvällisemmin yhden laajemman kyselyn kautta kuin raapaista pintaa kahdesta eri kyselystä. Painotusvalinnassa vaikuttivat opinnäytetyön teema ja tilaajan toive tarkastella nimenomaan tulevaisuuden näkökulmaa yhteistyötä kehittäessä. Tilaajan kanssa pohdimme niin saatetta, varsinaisia kysymyksiä kuin aikataulua ja sen suhteuttamista aivoriihen ajankohtaan. Pohjatyönä kyselylle oli tutustuminen eri iisalmelaisiin toimijoihin, joista kävimme keskustelua, mitkä yksityisen ja kolmannen sektorin toimijat tulisivat olemaan osa kohderyhmäämme. Yrityksiä etsittiin muun muassa Iisalmen yrityshakemistosta. Kolmannen sektorin toimijoista sain postituslistan Iisalmen nuorisopalveluiden kautta. Pyrimme katsomaan toimijoita ”laatikon ulkopuolelta” innovatiivisella otteella.

Kysely laadittiin ja toteutettiin Webropol-kyselytyökalulla ja sähköinen kyselylomake toimitettiin sähköpostitse iisalmelaisille toimijoille. Kyselyn kohderyhmäksi oli valikoitunut 108 iisalmelaista toimijaa yksityiseltä ja kolmannelta sektorilta.

Kyselyn tarkkaa pituutta oli vaikea arvioida. Kyselyn pituuteen vaikutti esimerkiksi se, toivoivatko vastaajat yhteistyön toteutumista vai ei, sillä suurin osa kysymyksistä oli räätälöity nimenomaan yhteistyön kehittämisen kärjellä. Myönteinen vastaus yhteistyöhön tarjosi lisäkysymyksiä, joiden tarkoituksena oli avata tarkemmin toiveita yhteistyön muodosta, laadusta ja toimijan kiinnostuksen kohteista. Yhteensä kysymyksiä oli seitsemän, joista ainoastaan kaksi olivat pakollisia. Kahdessa ensimmäisessä kysymyksessä oli tarkoitus selvittää, ovatko toimijat yksityiseltä vai kolmannelta sektorilta ja kiinnostus yhteistyöhön. Myönteiset vastaukset ohjasivat vastaamaan myös jatkokysymyksiin 3–7, joissa selvitettiin yhteistyöhön liittyviä toiveita.

Kyselyyn oli vapaaehtoisesti mahdollista jättää yhteystiedot, jos toimija toivoi yhteydenottoa Iisalmen nuorisopalveluilta. Opinnäytetyön kannalta yksittäisiä toimijoita tai yhteyshenkilöitä ei mainita tai käsitellä siten, että toimijat voisivat olla tunnistettavissa. Tämä oli kerrottu myös saatekirjeessä sekä kyselylomakkeen alustuksessa ja korostettu kysymysten kuvauksissa.

Kyselyn paremman vastausprosentin saamiseksi lähetettiin myös muistutussähköposti, joka poiki muutamia lisävastauksia. Vastausmäärän nousu nosti vastausprosentin 21 prosenttiin aiemmasta 15 prosentista, mikä oli merkittävä parannus. Vastauksia oli yhteensä 23 kappaletta.

4.4 Aivorihi Iisalmen nuorisopalveluiden työntekijöille

Aivorihi toteutettiin Iisalmen nuorisopalveluiden työntekijöille 25.4.2022. Eri toiminnoista, kuten Iisalmen perusnuorisotyöstä, Ankkuri-toiminnasta ja muun muassa koulunuorisotyöstä osallistui yhteensä kahdeksan työntekijää.

Aivoriihelle tyypillinen henkilömäärä on 6–12 henkilöä, joten aivoriheen osallistui sopiva määrä henkilöitä ja se oli siten mahdollista toteuttaa. Aivorihi (*brainstorming*) on luova ongelmanratkaisu menetelmä, joka mahdollistaa ideoiden tuottamisen ryhmässä. Aivoriheen lukeutuu muutamia perussääntöjä, kuten ideoihin kannustaminen, määrän tärkeys suhteessa laatuun, muiden ideoiden kehittäminen sekä osallistuneiden tasa-arvoisuus ja kunnioittaminen (esimerkiksi arviointi ja ideoiden tuomitseminen ei ole sallittua). (Ojasalo, Moilanen & Rita-lahti 2009, 146–147.) Aivoriheen osallistuneiden kesken kävimme läpi aivoriihen periaatteen.

Aivoriihen suunnittelin kyselytutkimuksen tueksi ja alkuperäisessä vaiheessa sen vaihtoehtona oli myös tulevaisuusverstaas. Aivoriihen alustukseksi esiteltiin opinnäytetyö siinä muodossa kuin se silloin oli sekä painotuksena esittää kyselyn tulokset. Tämän tarkoituksena oli herättää innovatiivista keskustelua ja menetelmien vuoropuhelua.

Aivoriihen suunnittelin itsenäisesti ja ohjelma laadittiin sen pohjalta, että aluksi esitellään lyhyesti opinnäytetyö diaesityksen muodossa ja seuraavaksi osana diaesitystä kyselyn tulokset. Aivoriihen suunnitteluvaiheessa päädyin päätökseen, ettei potentiaalisia yhteistyökumppaneita esitetä osallistuville ennen aivoriihen päättymistä. Siten aivoriihessä syntyneet keskustelut ja ajatukset eivät paljasta kyselyyn vastanneiden henkilöiden toimipaikkaa tai yhteyshenkilöiden nimiä. Aivoriihen kokonaisuutta varten oli varattu 1,5 tuntia, josta noin puoli tuntia oli varsinaisen aivoriihen osuutta. Osana kokonaisuutta esityksen ja aivoriihen lopuksi oli aikaa keskustella myös yhteystiedot jättäneistä toimijoista ja vaihtaa senkin pohjalta ajatuksia.

4.5 Tutkimusetiikka

Tutkimuksen lähtökohtana oli toteuttaa kysely ja aivorihi hyviä eettisiä periaatteita noudattaen.

Tutkimusetiikka on hyvän tieteellisen käytännön noudattamista. Opinnäytetyö on rakennettu hyviä eettisiä periaatteita noudattaen aina ideointivaiheesta sen lopulliseen tiedottamiseen. Tutkimusetiikalla tarkoitetaan yhteisiä pelisääntöjä suhteessa kollegoihin, tutkimuskohteeseen, toimeksiantajiin ja suureen yleisöön. Tarvittaessa myös rahoittajiin. Tutkimusetiikan näkökulmasta kollegat nähdään laajasti ja siihen kuuluvat toimi-, ammatti- ja lähialojen edustajat ja eri

sidosryhmät. Tieteellinen käytäntö on puolestaan eettisesti kestävien tiedonhankintamenetelmiä sekä tutkimusmenetelmiä. Tämä tarkoittaa tiedeyhteisön hyväksymiä menetelmiä. (Vilka 2015, 41–42.) Opinnäytetyön menetelmävalintoina on käytetty yleisiä tutkimusmenetelmiä.

Tutkimuksessa korostuu kyselyyn vastanneiden ja aivoriihen osallistuneiden vapaaehtoisuus. Myös tiedon käyttötarkoitus ja tietojen luovuttaminen Iisalmen nuorisopalveluille korostettiin. Opinnäytetyön tutkimuksessa tai sen tuloksissa ei eritellä yksittäisiä toimijoita tai toimipaikkoja. Aivoriihessä ei käytetty puolueetonta nauhuriä, joten tulokset ovat keskustelusta syntyneiden muistiinpanojen varassa. Tämä seikka huomioidaan aivoriihtä analysoitaessa.

Opinnäytetyö tai sen tutkimus ei sisällä epärehellisyyttä, vilppiä tai plagiointia. Plagioinnin estämisen varmistamiseksi opinnäytetyö tarkistetaan Urkund-ohjelmalla.

Hyvä tieteellinen käytäntö edellyttääkin rehellisyyttä ja vilpittömyyttä tutkijalta. Tutkijan tulisi osoittaa tutkimuksellaan tutkimusmenetelmien, tiedonhallinnan ja tutkimuksen johdonmukaista hallintaa. Tiedonhankinnassa on tärkeä tuntee oman alansa kirjallisuus ja tutustua asianmukaisiin tietolähteisiin, kuten ammattikirjallisuus. (Vilka 2015, 41–42.)

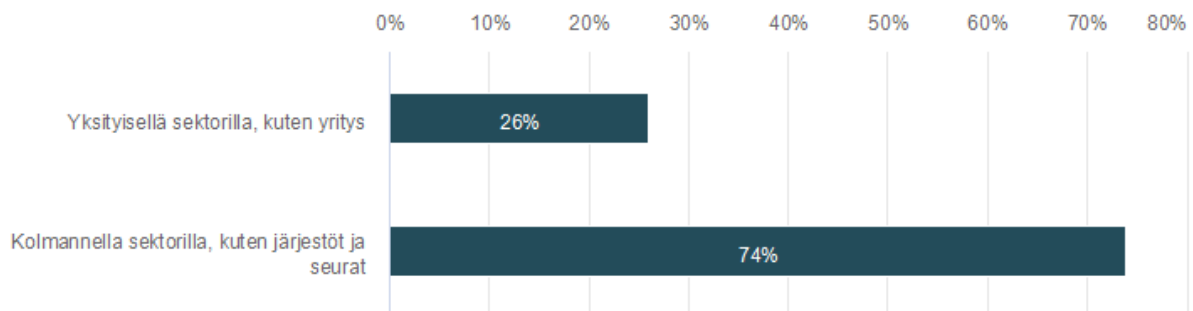
5 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselytutkimuksen ja aivoriihen oli tarkoitus toimia vuorovaikutuksessa keskenään niin sanotusti keskustellen keskenään. Kyselyä seuranneessa aivoriihessä käsiteltiin kyselyn tuloksia ja lopun yhteenvedossa peilaamme vielä aivoriihen tuloksia kyselyyn. Selkeyden vuoksi käsittelem kyselyn ja aivoriihen erikseen ja lopuksi vedän kokonaisuuden yhteen. Luvussa nostetaan esiin tutkimuksen luotettavuus ja johtopäätökset.

5.1 Kyselytutkimuksen tulokset

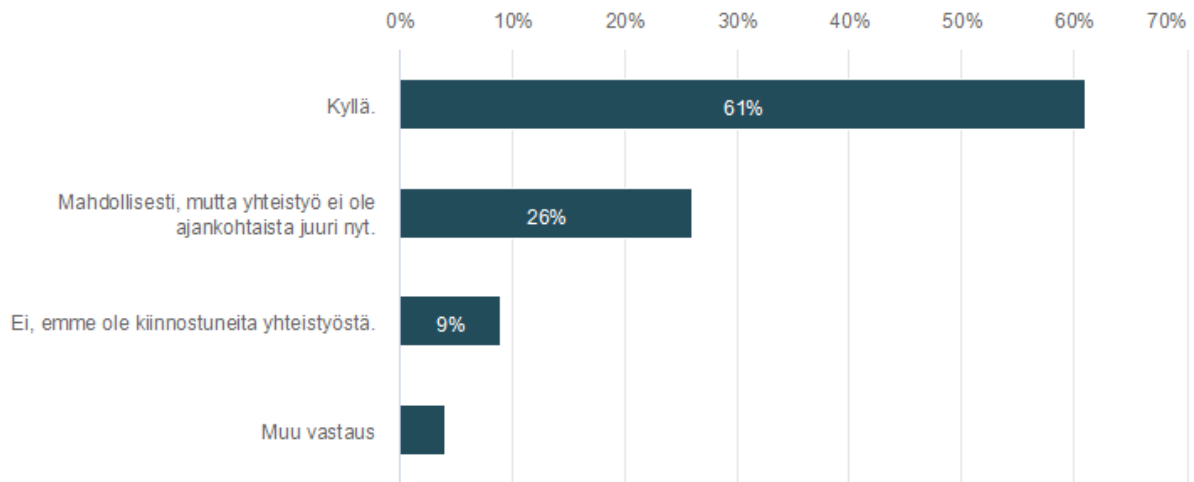
Kysely oli avoinna vastaajille 8.-15.4.2022. Kysely keräsi noin 1/3 vastauksista muistutusähköpostin jälkeen, joka nosti vastausprosentin 21 prosenttiin. Yhteensä vastauksia tuli 23 kappaletta. Kyselylomake välitettiin sähköpostitse toimijoille ilman aiempaa yhteydenottoa, joten pidän vastausprosenttia kohtuullisena siihen nähden. Kyselyn tulokset olivat tilaajaa ja tulevaisuuden yhteistyöavauksia silmällä pitäen positiivisia.

Kysely ei anna täysin kattavaa kuvaa siitä, miten vahva kiinnostus iisalmelaisilla toimijoilla on yhteistyöstä, mutta se antaa vastausten muodossa hyvin tärkeää tietoa siitä, mitä vastaajat toivoisivat yhteistyöltä ja vastaa kysymykseemme siitä, onko alueella kiinnostuneita toimijoita ja mahdollisuuksia luoda uusia yhteistyöavauksia niin toimialalla tai toimialarajat ylittäen. Jälkikäteen ajateltuna, kyselyllä olisi voinut kartoittaa sen, oliko toimija nuorisotalon vai toisen toimialan toimija. Se olisi antanut merkittävän tiedon toimialarajojen ylittämisestä. Vastaajilla oli kuitenkin mahdollista jättää yhteystiedot Iisalmen nuorisotalon yhteydenottoa varten. Tämä mahdollistaa aiheeseen perehtymisen aivoriihessä, kun tutustumme siihen, minkä alojen toimijat ovat jättäneet yhteystietonsa. Näitä tietoja ei yksityisyyden vuoksi opinnäytetyössä käsitellä vaan kyselyn tulokset pidetään anonyymeina vastaajia kunnioittaen.

Kuvio 1. Toimitteko yksityisellä vai kolmannella sektorilla?

Vastaajien määrä kysymykseen oli 100 % (23 vastausta), josta 26 % (6 vastaajaa) toimivat yksityisellä sektorilla ja suurin osa 74 % (17 vastaajista) kolmannella sektorilla. Suhteessa myös lähetettyjä kyselyitä lähti enemmän kolmannelle sektorille. Kohderyhmästä yrityksiä oli noin 30 eri toimijaa, joka tarkoittaa lähetetyistä kyselyistä n. 27 % osuutta. Kysymys oli pakollinen kaikille vastaajille, joka varmisti vastausprosentin erinomaiseksi.

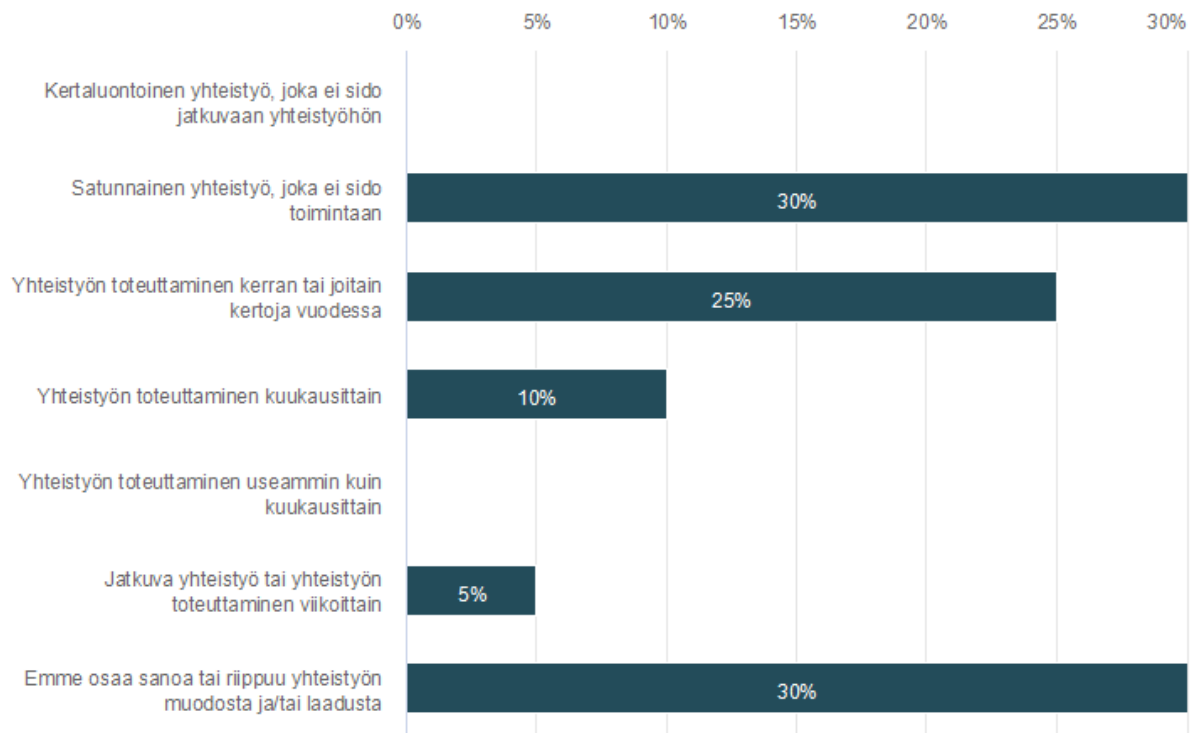

Kuvio 2. Onko Teillä kiinnostusta pohtia uusia yhteistyön mahdollisuuksia yhdessä Iisalmen nuorisopalveluiden kanssa osana toimintaa tai tulevissa hankkeissa?

Vastauksien määrä 100 % (23 vastaajaa). Yhteistyöstä kiinnostuneiden määrä oli mielestäni positiivinen, sillä 87 % vastaajista valitsi vaihtoehdoiksi ”kyllä” tai ”mahdollisesti, mutta yhteistyö ei ole ajankohtaista juuri nyt”. Tämä antaa positiivisen suunnan kehittämistyölle.

Tällä hetkellä yhteistyöstä kiinnostuneita toimijoita oli yli puolet vastanneista 61 % (14 vastaajaa) ja mahdollisesti myöhemmin tulevaisuudessa tehtävästä yhteistyöstä 26 % (6 vastaajista). Ainoastaan 8,7 % (2 vastaajaa) ei ollut kiinnostunut yhteistyöstä ja 4,3 % (yksi vastaajista) vastannut valitsi ”muu”-kohdan avaten lyhyesti vastauksensa toiveesta toteuttaa yhteistyöstä, mutta resursseista johtuen se ei ole mahdollista juuri nyt.

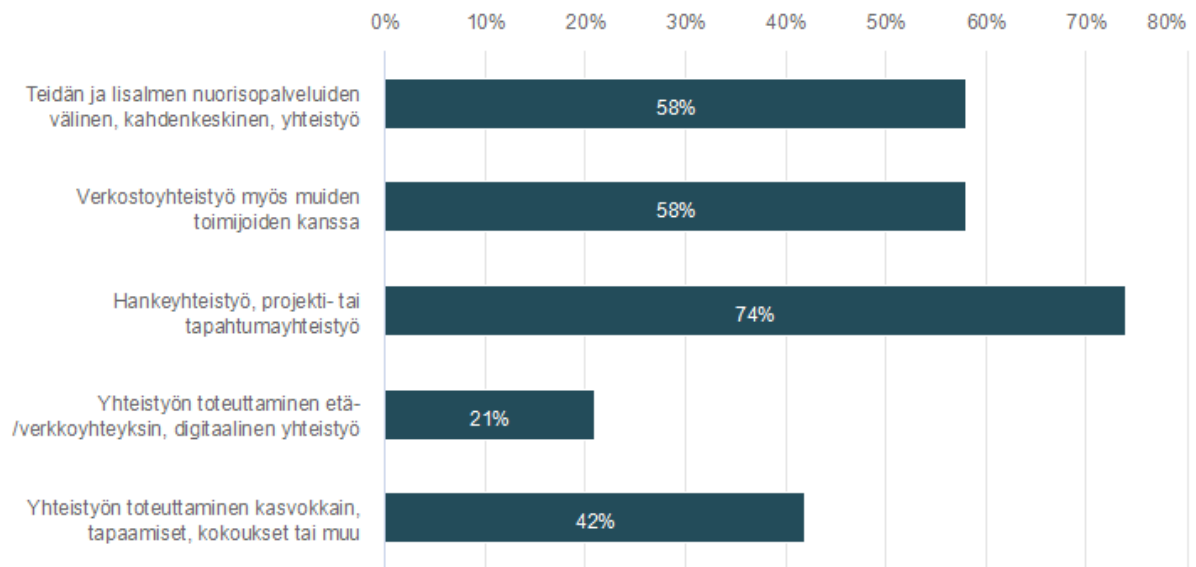
Kysymys oli pakollinen kaikille vastaajille. Tämän kysymyksen jälkeen vastaajilla oli mahdollista palauttaa kyselylomake ”ei”-vastauksen jälkeen. Myönteisestä vastauksesta kyselyä oli mahdollista jatkaa yksityiskohtaisempiin kysymyksiin toiveista ja ajatuksista yhteistyön toteuttamisesta. Jatkokysymyksiä vastausprosentti oli hyvä. Myönteisen vastauksen antaneista 100 % (20 henkilöä) jatkoi kyselyn loppuun asti. Saimme siis hyvin vastauksia siihen, millaista ja miten toteutettua yhteistyötä toimijat tahtoisivat Iisalmen nuorisopalveluiden kanssa toteuttaa.

Kaavio 3. Kuinka kestävästä yhteistyöstä olette kiinnostuneita?

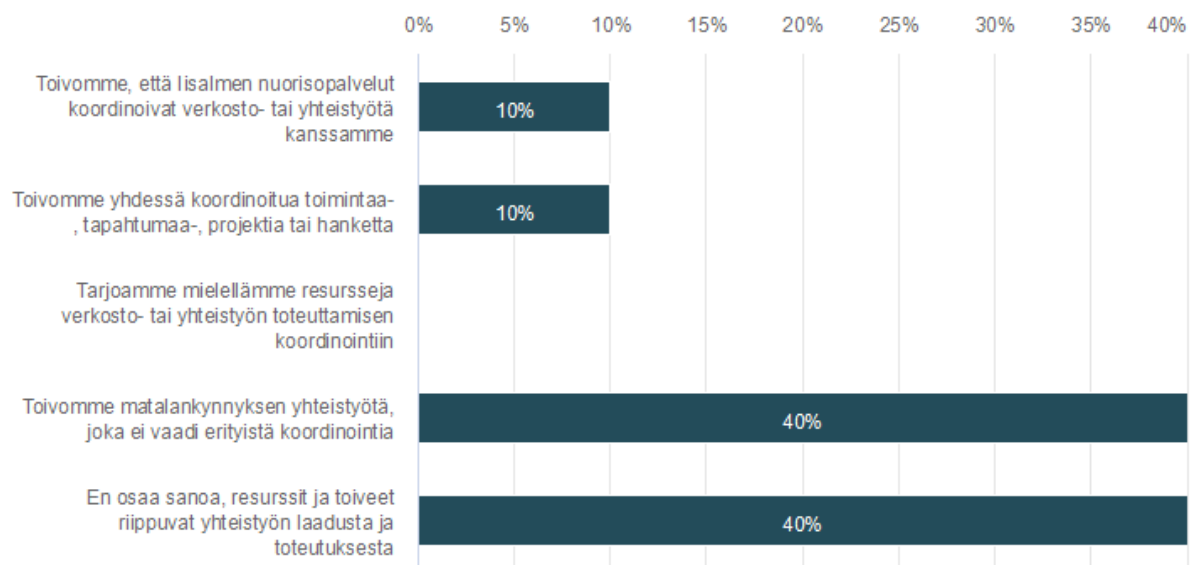
Vastaajien määrä oli 100 % niistä vastanneista, joilla oli kiinnostusta yhteistyöhön tai mahdollisesti yhteistyöhön. Vastaukset kuitenkin hajaantuivat aika paljon vastaajien kesken. Keskimäärin vastanneet vastasivat 2,5 vastausvaihtoehtoon yhteistyön mahdollisista muodoista.

Suosituimmaksi muodostui satunnainen yhteistyö 30 %, joka ei sido toimintaa sekä ettei toimijat osaa vielä vastata kysymykseen tietämättä yhteistyön laatua tai muotoa. Kertaluontoiseksi toimijat eivät toivoneet yhteistyön jäävän, mikä vastaa toiveeseen, ettei yhteistyön kehittäminen jäisi ainoastaan kertaluontoiselle tasolle toimijoiden kanssa vaan myös tulevaisuuden mahdollisuuksia pystyttäisiin tarkastelemaan toimijoiden kanssa. Huomionarvoista on myös yhtä suuren vastausprosentin (30 %) kerännyt vaihtoehto, jossa toimijat eivät osaa sanoa tai toiminnan kestävyys riippuu yhteistyön muodosta tai sen laadusta.

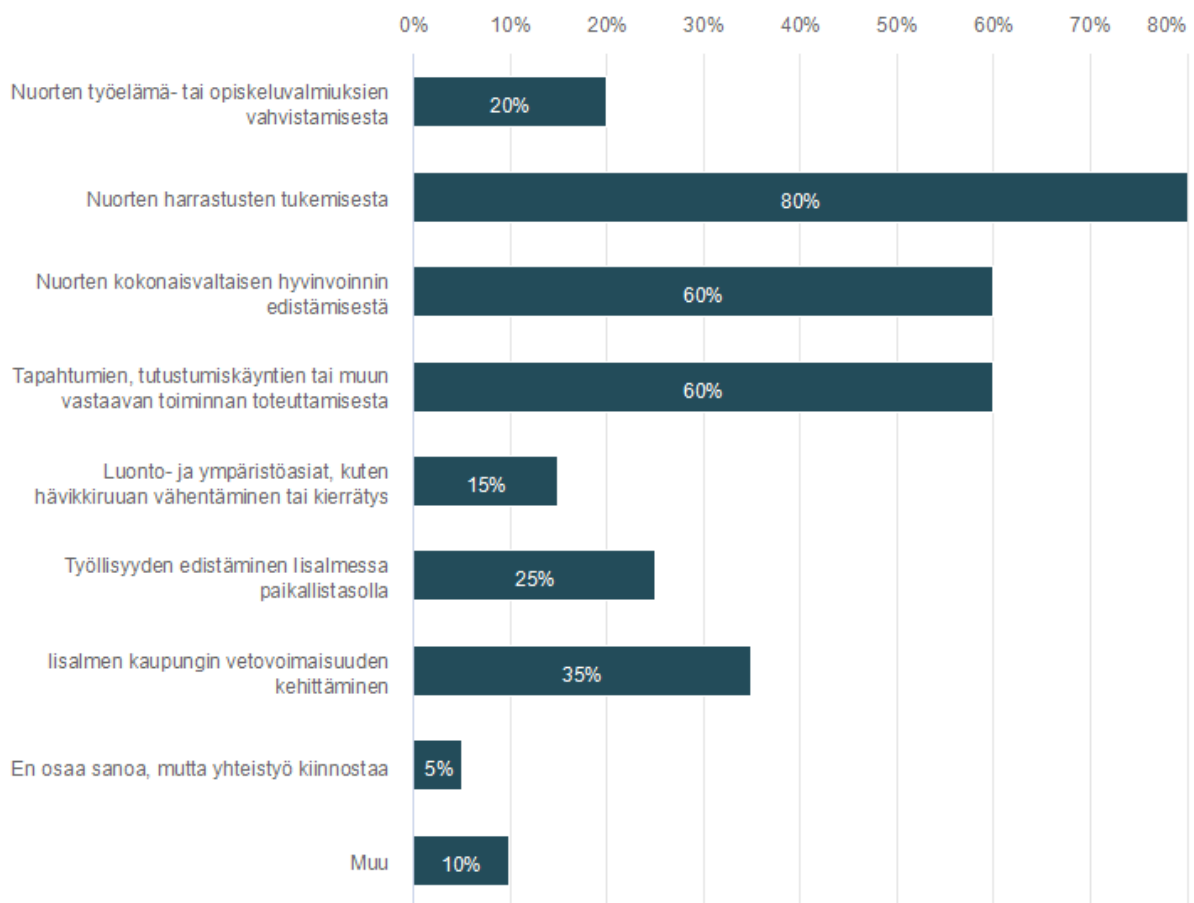
Kaavio 4. Yhteistyön muodoista Teitä kiinnostaa erityisesti?

Kysymyksessä oli mahdollista valita useampi vaihtoehto, joten 19 vastaajaa valitsi yhteensä 48 vastausvaihtoehtoa. Tähän kysymykseen yksi kiinnostuksen osoittaneista toimijoista ei vastannut, joten vastausprosentti jäi 95 % niistä kyselyyn osallistuneista, joista yhteistyö voisi olla tulevaisuudessa tai mahdollisesti tulevaisuudessa mahdollista. Yli puolet vastauksista keränneet vastaukset olivat monipuolisia, kuten yhteistyön muodoista kahdenkeskisen työn (58 %), verkostoissa tehtävän työn (58 %) ja näistä eniten korostui hanke-, projekti- ja tapahtumayhteistyö (74 %). Verkko- ja digitaalista yhteistyötä enemmän toivottiin nimenomaan kasvokkain tehtävää yhteistyötä. Nämä jakaantuivat 21 % verkkoyhteistyöhön ja 42 % kasvokkain.

Kaavio 5. Yhteistyön resursseista ja toiveistanne

Vastaajien määrä oli kyselyä jatkaneista 100 % (20 toimijaa). Kysymykseen oli mahdollista valita vain yksi vastaus per vastaaja. Vastauksissa korostui erityisesti matalankynnyksen yhteistyö sekä toisena haasteeksi sanoa tässä vaiheessa, miten kestävä yhteistyö voisi olla. ”En osaa sanoa”-vaihtoehtoa oli täydennetty kysymyksessä riippuvaksi yhteistyön laadusta ja toteutuksesta ja se otti huomioon myös sen hetkiset toimijoiden resurssit, jotka voivat vaikuttaa tulevaisuuden yhteistyöhön. Molemmat eniten esiin nousseet vastaukset kattoivat 40 % vastaajista. Pienempiä tuloksia keräsivät Iisalmen nuorisopalveluiden päästä tulevaa koordinoitua tai yhdessä koordinoitua toimintaa. Nämä vastaukset kattoivat molemmat 10 % vastaajista. Kukaan vastanneista toivonut, että vastuu jäisi yhteistyötahon koordinoitavaksi (0 % vastaajista).

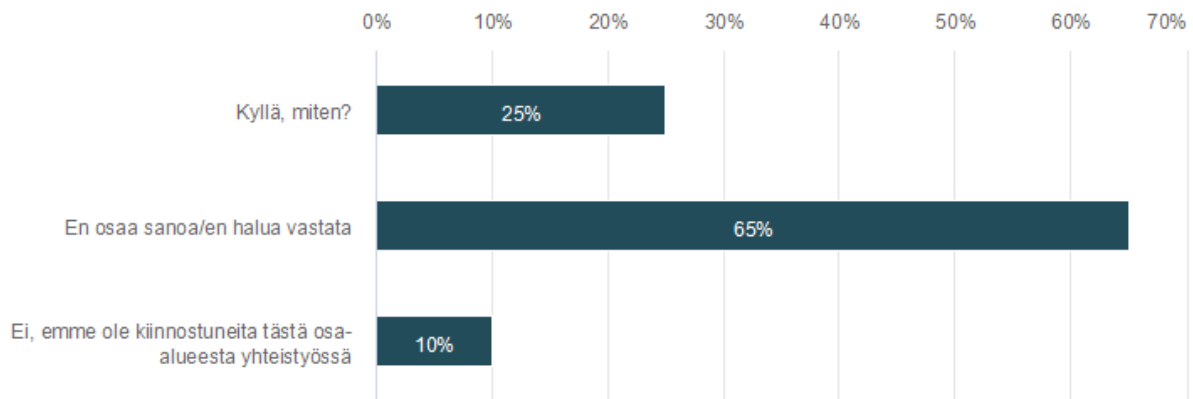

Kaavio 6. Olemme kiinnostuneet erityisesti seuraavista teemoista...

Vastaajien määrä 100 % (20 toimijaa). Kuudes oli monivalintakysymys ja se keräsi yhteensä 62 vastausta, joka tarkoittaa keskimäärin noin kolmea eri vastausvaihtoehtoa per vastaaja. Jatkautumista ei mitattu, miten tulokset jakautuivat yksittäisten vastaajien kesken. Vastauksissa korostui 80 % vastaajan osalta nuorten harrastusten tukeminen sekä 60 % vastauksista kerännyt

nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen. Yhteistyömuodoista tapahtumien-, tutustumiskäyntien tai muun vastaavan toiminnan toteuttaminen korostui. Vähiten vastauksia keräsivät luonto- ja ympäristöasiat sekä ettei vielä osata sanoa yhteistyöstä sen tarkemmin. Muu-vastausvaihtoehto keräsivät avoimen vastauksen ”keskusta myös nuorille”.

Kaavio 7. Oletteko kiinnostuneet kestävän kehityksen edistämisestä?

Kestävän kehityksen edistämisen teema nostettiin esiin yhdessä tilaajan kanssa. Kestävää kehitystä avattiin kyselylomakkeessa, mutta kysymys saattoi silti olla epäselvä. Kestävän kehityksen teemoja avattiin esimerkiksi luonnon ja ympäristön sekä nuorten ilmastotietouden lisäämisen kautta. Nämä teemat ovat osa Iisalmen nuorisopalveluiden toimintaa, mikä nostettiin myös esiin. Osana kysymyksen lisätietoa nostettiin esiin, ettei potentiaaliselta yhteistyökumppanilta kuitenkaan vaadita kestävän kehityksen teemojen olevan osa toimintaa.

Yli puolet vastanneista (65 %) ei osannut sanoa tai halunnut vastata. Pieni osa (25 %) vastaajista toivoi kestävän kehityksen edistämistä, mutta vastaajat eivät juuri avanneet ajatuksiaan avoimessa kentässä. Esiin nousi yksittäinen avoin vastaus hankkeisiin osallistumisesta.

5.2 Aivoriihen tulokset

Aivoriihessä keskustelua herätti erityisesti kysymys, joka ei suoraan liittynyt kyselyn tuloksiin. Kysymyksen pois jättäminen nuorisotyön sanallistamisesta olisi voinut tuoda esiin laajemmin näkökulmia aikaraameissa itse kyselyn tuloksista. Osana opinnäytetyötä esiin noussut nuorisotyön sanallistaminen ja sen nosto aivoriihessä viritti keskustelua nuorisotyön monipuolisuuden ja sen sanallistamiseen, mitä se on ja miksi sitä tehdään. Tämän tarpeellisuutta osana aivoriihtä olisi voinut harkita. Kyselyn tulosten suhteen keskustelu oli hiljaisempaa, sillä kyselyn tulok-

sista keskusteluun toivottiin saavan tietoa jo niistä toimijoista, jotka jättivät yhteystiedot. Vastaukset esimerkiksi yhteistyön laadusta nostivat esiin sen, miten asia riippuu myös potentiaalisesta yhteistyökumppanista. Tämä näkökulma on mielestäni ymmärrettävä.

Aivoriiheen osallistuivat kaikki kahdeksan mukaan tullutta nuorisoalan toimijaa Iisalmen nuorisopalveluilta. Keskustelua riitti puoli tuntia, mikä oli aivoriihelle varattu aika. Aivoriihessä esiin nostettuja apukysymyksiä olivat: Miten kertoisit nuorisotyöstä toimijalle, jolla kenttä ei ole lainkaan tuttu? Mitä ajatuksia ja ideoita kysely herättää? Millaisia vahvuuksia ja heikkouksia yhteistyön toteuttamisessa on? Miten näitä vahvuuksia voitaisiin vahvistaa ja haasteita ”voittaa” osana yhteistyötä? Millaiset yhteistyöavaukset kiinnostavat ja millainen toiminta inspiroisi sinua tai työryhmäänne sitoutumaan toimintaan? Mitä nuorisopalveluilla on tarjota muille toimijoille yhteistyöstä? Kysymykset herättivät vaihtelevasti ajatuksia.

Nuorisotyön sanallistaminen herätti paljon keskustelua, mutta kyselyn tuloksien käsitteleminen jäi kevyelle tasolle. Havainnoin ja tarvittaessa ohjasin aivoriihen etenemistä ja kirjoitin muistiinpanoja sekä osan aivoriihen luomista ajatuksista sain kirjallisena. Pysin siihen, etten vaikuta vastauksiin tai aivoriihessä syntyneisiin ideoihin tai johtopäätöksiin ohjatesani keskustelua esimerkiksi tarkastelemaan myös kyselyiden tuloksia. Nauhurin puutteen vuoksi aivoriihen tulokset eivät ole täysin puolueettomia, mikä tulee tuloksia lukiessa huomioida.

Keskustelussa nuorisotyön sanallistamisessa nousivat esiin myös nuoren rinnalla kulkeminen ja esimerkiksi nuorten iän esiin tuominen. Nuorten kanssa tehtävän työn kokonaisvaltaisuus ja osallisuuden edistäminen nousivat keskeisesti osaksi nuorisotyötä. Tuen tarjoamiseen ja rinnalla kulkemiseen liittyi myös nuorten vapaaehtoisuus nuorisotyön kentällä ja lupa olla oma itsensä. Nuorisotyön rooli on kasvattajana perheen ja kouluympäristön rinnalla. Nuoren itsenäistymisen tukeminen ja sosiaalisten taitojen vahvistuminen oli osa keskustelua.

Nuorisotyöntekijät kuvasivat työssään tärkeiksi sen, että nuoren on annettava olla nuori ja myös nuorisotyöntekijän tulisi sietää tekemättömyyttä ja antaa nuorille omaa aikaa ja rauhaa. Tässä yhteydessä pidettiin tärkeänä nuorisotyöntekijän passiivista työtä ja läsnäolon merkitystä. Nuorisotyössä korostuu nuorisotyöntekijöiden ajatuksissa myös vapaa-ajan kenttä ja sen merkitys. Vapaa-ajan merkityksessä korostuu koulun ja vapaa-ajan tasapaino. Vapaa-ajan rutiinien, kuten esimerkiksi harrastuksien kautta tasapaino säilyy myös aikuisiällä esimerkiksi työelämässä.

Kirjallisessa vastauksessa esiin nousi nuorisotyön mahdollisuudet ja moninaisuus tarjota tietoa ja taitoa eri kulmista. Esimerkkeiksi moninaisuudesta nousivat etsivä nuorisotyö ja Ankkuri-

ryhmä. Esiin nousi toimintojen moninaisuuden lisäksi työntekijöiden taustat, työnkuva ja kiinnostukset. Yhteistyön avauksissa puolestaan nostettiin esiin jo vähän esillä ollut suunnittelu toiminta sekä ajatus ettei yhteistyö olisi liian pitkälle vietyä eikä liian löyhää. Innostava ja aktiivinen työryhmä nousi esiin kirjallisessa ja suullisessa keskustelussa. Innokas ja aktiivinen työryhmä kuvattiin tärkeäksi tai ”muuten lässähtää”, jolla viitattiin, ettei ilman intoa ja aktiivisuutta toiminta ei pääse toteutumaan suunnitellusti.

Aiempi toiminta herätti ajatuksia siitä, että toimijoita on pyydetty tiettyyn asiaan, joka on toteutettu. Vähemmälle jää keskustelu, mitä muita mahdollisuuksia yhteistyökumppanin kanssa olisi. Myös tarvelähtöisyys nousi esiin. Kyselyn tuloksista huomion aivoriihessä herätti se, että kyselyn tuloksissa vastanneet toivoivat koordinoitua nuorisopalveluiden puolelta tai yhdessä. Kyselyyn vastanneista kukaan ei toivonut vastuuta yhteistyön koordinoimisesta. Aivoriihessä otettiin huomioon yhteistyöavauksien haasteena näkökulma, jossa toimijat voivat ajatella, ettei toiminta kuulu heille tai yhteistyö ei ole muuten mahdollista toimijan puolelta. Pidettiin myös mahdollisena, että koordinointi koettiin niin suurena, että se säikäyttää. Mietintään nousi myös vaihtoehto, eivätkö toimijat tunne tarpeeksi nuorisotyökenttää ja siksi koordinoinnin vastuu siirretään Iisalmen nuorisopalveluiden vastuulle.

Haasteeksi nousi esiin myös esimerkiksi työntekijöiden henkilökohtaiset resurssit. Ratkaisuna nähtiin oman ajan jäsentely, kuten myös sen tarve, ettei esimerkiksi yhteistyö vie liikaa resursseja. Kokonaisuudessaan työntekijät suhtautuivat positiivisesti kyselyn saamaan vastausprosenttiin ja vastausten tuomaan kiinnostukseen yhteistyöhön heidän kanssaan. Vastaaajien ja yhteystietojäittäneiden vastaajien määrää pidettiin sopivana suhteessa Iisalmen nuorisopalveluiden resursseihin. Tavoitteena onkin ottaa yhteyttä kaikkiin yhteystiedot jättäneisiin toimijoihin.

5.3 Tulosten vuoropuhelu, luotettavuus ja johtopäätökset

Kyselyn tuloksia tarkastellessa voimme nähdä, että yhteistyön ja uusien yhteistyöavauksien syntymiseen tulokset olivat positiivisia ja vastasivat tilaajan toiveeseen. Huonommassa tilanteessa olisi voinut olla, ettei kiinnostuneita toimijoita olisi tavoitettu lainkaan tai kiinnostus yhteistyön suunnitteluun ja toteuttamiseen olisi ollut niukkaa. Yhteistyön mahdollisuuksia selvittäessä esiin noussut kiinnostus sekä potentiaaliset yhteistyökumppanit olivat toivottu tulos.

Tutkimus- ja selvitystyössä on aina huomioitava mahdollisuus negatiivisista tuloksista, jolloin myös tuloksia analysoitaessa loppupäätelmät olisivat eronneet paljonkin.

Kyselyyn vastanneita oli suhteessa lähetettyihin kyselyihin yhtä paljon yksityisellä kuin kolmannella sektorilla. Tämä tulos positiivinen. On kuitenkin huomioitava, että suhteen jakautuminen ei ole täysin suoraviivaista ja on haastavaa mitata, miten tällaisen vastaavan kyselyn jakaantuma olisi eri tilanteessa tai eri ajankohtana. Juuri tämän selvityksen osalta on kuitenkin positiivista, että suhde on ainakin karkeasti mitattuna tasaisesti jakautunut.

Vastauksissa nousi esiin, että myös potentiaaliset yhteistyökumppanit toivoisivat yhteistyölle jatkuvuutta: satunnaista tai muutamia kertoja vuodessa toteutettavaa ja joiltain osin useammin. Yksikään vastanneista ei toivonut, että yhteistyö jäisi kertaluontoiseksi. Tämä kohtaa Iisalmen nuorisopalveluiden toiveeseen jatkuvasta yhteistyöstä kertaluontoisen sijaan.

Aivoriihessä esiin noussut ajatus siitä, että mietitään myös tulevan yhteistyön mahdollisuuksia toteutuneen toiminnan jälkeen vastaa toimijoidenkin toiveeseen yhteistyön jatkuvuudesta. Vaikka vastauksissa korostui satunnaisuus, ei sillä tässä yhteydessä viitattu kertaluontoiseen toimintaan. Tämä voi mahdollistaa tulevaisuudessa toteutuneen toiminnan jälkeistä vuorovai-
kutusta Iisalmen nuorisopalveluiden ja yhteistyökumppaneiden välillä.

Koordinoinnissa puolestaan korostui Iisalmen nuorisopalveluiden koordinoima ja yhdessä koordinoitu toiminta, jota toteutetaan kahdestaan Iisalmen nuorisopalveluiden kanssa tai verkostoissa. Matalankynnyksen toiminta nousi vahvimpana esiin. Tällä viitattiin toimintaan, joka ei vaadi erityistä koordinoitua. Voimme miettiä, vaikuttiko koordinointi liian voimakkaalta sanalta, jonka takia matalan kynnyksen työ korostui. Asiaa pohdittiin myös aivoriihessä, oliko koordinointi sanavalintana liian suuri, joka säikäytti vastaajien halun koordinointiin.

Aivoriihessä nousi esiin, ettei toiminnan tulisi olla liian jäykkää. Sen tulisi olla tarpeeksi suunniteltua, mutta ei liian tiukkaa. Näkisin, että tämä vastaa myös kyselyvastausten toiveeseen matalankynnyksen toiminnan toteuttamisesta. Erityisesti hanke-, projekti- ja tapahtumayhteistyö kiinnosti kyselyn vastaajia. Matalan kynnyksen yhteistyö oli selvästi vastaajia kiinnostavin vaihtoehto, jossa koordinointi ei ole välttämätöntä. Tätä asiaa tulen pohtimaan opinnäytetyöni kuudennessa luvussa kehittämisideoiden- ja ajatusten yhteenvedossa suhteessa teorian tuomaan näkökulmaan koordinoinnin tarpeesta ja sen puutteen haasteista. Aivoriihessä nostettu ajatus koordinoinnin ”suuruudesta” ja mahdollisesti jopa tuomista ”paineista” on mielestäni huomion

arvoinen asia ja on voinut vaikuttaa kyselyn tuloksiin koordinoinnin tarvetta kartoittaessa. Kyselyssä olisi voitu erotella satunnaisen ja matalankynnyksen toiminnan vastausvaihtoehdot myös erikseen, sillä satunnaistakin yhteistyötä olisi mahdollista toteuttaa koordinoituna.

Kyselyn tuloksissa korostunut harrastusten tukeminen tukee myös Iisalmen nuorisopalveluiden työntekijöiden ajatuksia nimenomaan nuorten vapaa-ajan tukemisen osa-alueella, joka nousi esiin erityisesti nuorisotyön sanallistamisen yhteydessä. Kyselyn ja aivoriihen pohjalta voisi ajatella, että harrastusten ja vapaa-ajan painotukseen panostaminen tuo toimijat yhteisen tavoitteen äärelle. Mielestäni juuri harrastusteemaa ja toiseksi eniten vastauksia kerännyt kokonaisvaltaisen tuen tarjoaminen ovat linjassa toiveeseen tapahtuma-, projekti ja hanketyöhön osallistumisen sekä Iisalmen nuorisopalveluiden ajatusten kanssa. Mahdollisuuksia on monia.

Haasteeksi nousi myös mahdolliset ennakkoluulot ”ei kuulu meille” ja oman reviirin suojeleminen, mikä voi haastaa yhteistyöavauksien muodostumista ja avointa keskustelua.

Yhteenvetona tutkimukseni johtopäätöksissä ja luotettavuudessa korostuu uuden tiedon tuottaminen. Opinnäytetyöt Humanistisessa ammattikorkeakoulussa ovat ennen kaikkea kehittämistä ja opintojen aikana olen punninnut niin tutkimuksellista kuin toiminnallistakin opinnäytetyötä. Teoksessa *Tutkimuksellinen kehittämistoiminta* avataan sitä, mitä tutkimuksellinen kehittämistoiminta oikeastaan on tiedon tuottamisen näkökulmasta. Sen tavoitteena on olla luonteeltaan käytännöllistä ja sen tehtävänä on tukea kehittämistä. Tutkimuksellisella kehittämistyöllä päästään uuden tiedon ja uusien asioiden äärelle, jota on mahdollista soveltaa. Kehittämistoiminnassa tuotettu tieto on käytännöllistä, mikä erottaa sen olennaisesti perustutkimuksesta. (Toikko & Rantanen 2009, 19, 113.) Tieteellisen tiedon keskeinen piirre on sen luotettavuus, joita käsitellään perinteisesti **validiteetin** ja **reliabiliteetin** kautta. Kehittämistoiminnan luotettavuuden määrittely ei kuitenkaan ole aina helppoa vaan siihen liittyy monimutkaisia ongelmia. Ongelmaksi voi muodostua esimerkiksi toistettavuuteen liittyvät haasteet. Laadullisen tutkimuksen tapauksessa tutkimuksellisessa kehittämistyössä on pyritty hälventämään tutkimuksen vakuuttavuuden kautta. Määrällisessä tutkimuksessa esiin nousee muun muassa tulkin-tojen ja saadun aineiston vastaavuus. Tutkimuksellisessa kehittämistyössä luotettavuutta vastaa ennen kaikkea tuotetun tiedon käyttökelpoisuus. (emt., 121–123.)

Validiteettiin ja reliabiliteettiin vaikuttaa myös tapaustutkimuksen luonne, kun tapaustutkimuksessa törmätään väistämättä kysymykseen aineiston yleistettävyydestä. Tapaustutkimuksessa korostuu usein tapauksen kokonaisvaltainen ymmärtäminen yleistettävyyden sijasta. Voidaan

kuitenkin lähteä liikkeelle siitä, että onnistunut tapaustutkimus tarjoaa vastauksen myös tutkimuksen yleistämiseksi. Tällöin puhutaan tutkimustulosten siirrettävyydestä ja tärkeäksi nousee aineiston tulkinnat ja sen tuomat näkökulmat. (Leino, 2007, 214.) Tapaustutkimuksen ei tarvitse kuitenkaan olla yksi yhteen yleistämisen kanssa. Tärkeämpää on lukijan ja tutkijan vuorovaikutus, jossa lukija ymmärtää miten tapaus pätee toisessa yhteydessä. Tätä varten uutta näkökulmaa ja tilannetta on tärkeä avata ja kasvattaa siten lukijan ymmärrystä. (emt., 216.)

Opinnäytetyöni tapauksessa *Kestävää yhteistyötä* painottuu tapauksen kohdentuminen Iisalmeen ja sen nuorisopalveluihin ja tutkimuksen hyödyntämiseen juuri Iisalmen nuorisopalveluiden toimintaa suunnitellessa ja tavoitteita kohti pyrkiessä. On fakta, että tutkimukseni kehittämislähtöisyys ei vastaa suoraan validiteetin ja reliabiliteetin niin sanottuihin vaatimuksiin. Siksi palaan vakuuttavuuden ja vastaavuuden teemoihin. Esiin nousee tutkimuksellisen kehittämistyön periaatteiden mukaisesti uuden tiedon tuottaminen erityisesti käytännön kehittämistyössä. Tutkimukseni ei ole suoraan yleistettävä, mutta voimme löytää suuntaviivoja vuorovaikutukseen tutkimukseeni tutustuvien lukijoiden kanssa. Opinnäytetyöni tutkimuksessa olen pyrkinyt siihen, että tapaustutkimuksen mahdollistamat ajatukset ja ideat vastaavat teoriaa ja tutkimuksen tuomaa tietoa kehittämistyön luvussa kuusi. Tavoitteeksi on noussut myös työn vakuuttavuus, joka on linjassa myös tutkimusetiikan kanssa. Vakuuttavuutta tukee perustelut menetelmävalinnoille sekä niiden käytännön toteuttamisen kuvaukset. Vastauksena tutkimukseni yleistettävyyteen on tutkimuksen ja teorian sovellusarvo muissa Suomen kunnissa.

Tutkimuksellisen kehittämistyön näkökulmasta tutkimukseni onnistui. Perustutkimuksen edellytyksiin se ei vastaa ja tutkimuksessa on omat heikkoutensa. Näitä asioita pohdin myös luvussa kuusi yhteistyön kehittäminen ja lopun pohdintaluvussa. Tulevissa luvuissa nousee esiin opinnäytetyön kokonaisuuden sovellusarvo sekä pohdinnat opinnäytetyön vahvuuksista ja heikkouksista sen hyödyntämisen ja ennen kaikkea käytännöllisyyden kannalta.

6 YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN

Tässä luvussa kokoan yhteen ajatukseni opinnäytetyöni tietoperustan ja tutkimuksen pohjalta yhteenvedoksi sille, miten toimintaa voitaisiin kehittää Iisalmissa ja soveltaa myös muissa Suomen kunnissa. Lopuksi otan katsauksen siihen, millaisia asioita tulevaisuuden visiossa eri toimijat voivat ottaa huomioon ja nostaa esiin kysymyksiä pohdittavaksi.

Kehittämisehdotukset ja ideat ovat kohdennettu Iisalmen nuorisopalveluille, mutta tarjoaa mahdollisuuksia soveltamiseen myös muualla Suomen kunnissa. Lopuksi tarkastelemme kestävän yhteistyön merkitystä tulevaisuudessa.

6.1 Yhteistyön kehittäminen Iisalmen nuorisopalveluissa

Erityisesti tietoperustassa korostui koordinoinnin tarve yhteistyön ja verkostojen johtamisessa. Nostan nyt esiin ajatuksia toiminnan koordinoimiseen ja johtamiseen sekä peilaan niitä kyselyssä ja aivoriihessä nousseisiin asioihin. On kuitenkin huomioitava myös toiveet matalankynnyksen osallistumisesta. Koordinoidessa ja johtaessa toimintaa onkin myös muistettava toimipaikan, yhteistyöhön kohdistuvan toiminnan ja työntekijöiden henkilökohtaiset resurssit. Tärkeäksi nousee myös tietoperustassa mainittu dialogisuus ja yhdenvertaisuus, vaikka toiminta olisikin koordinoitua. Koordinoinnin puute on useiden lähteiden pohjalta haaste ja resurssit puhuttelevat niin sosiaali-, terveys kuin kasvatusaloilla moniammatillisen yhteistyön kehittämisessä. Työhyvinvoinnin kannalta olisikin otettava huomioon työntekijöiden omat resurssit, sillä hyvin voiva työntekijä on energinen ja innovatiivinen. Uskon, että tämän Iisalmen nuorisopalvelut pystyvät toiminnassa huomioimaan. Johtamisessa on tärkeää avarakatseisuus toiminnan kehittämiseen ja koordinoinnissa selkeys siitä, kuka koordinoi ja miten toimintaa ohjataan yhteistyön hengessä oikeaan suuntaan. Yhteistyön koordinoinnissa korostuu se, että toimintaa toteutetaan vuorovaikutuksessa ja hyvässä luottamuksessa, joten koordinoinnin tarvetta voisin kuvata myös ohjauksen tarpeeksi. Koordinoija huolehtii aikataulusta ja tavoitteen toteutumisesta, mutta antaa tilaa myös uusille mahdollisuuksille, ideoille ja ajatuksille. Kyselyssä ilmeni, että toimintaa toivottiin myös ilman erityistä koordinointia ja matalalla kynnyksellä toteutettuna, joten myös kevyen koordinoinnin mahdollisuudet tulee ottaa huomioon. Ehkä nimenomaan toiminnan ohjauksellisuus korostuu. Nousihan aivoriihessä esiin ajatus koordinoinnin mahdollisesti suuruudesta, joka on voinut vähentää koordinoinnin halukkuutta toimijoilta.

Iisalmen nuorisopalveluilla on innostunut ja kehittämismyönteinen ote yhteistyön toteuttamiseen sekä kyky sanallistaa ja jäsenellä omaa toimintaansa siten, että yhteistyöavauksia suunnitellessa myös vastapuolen on helppoa ymmärtää nuorisotaloa ja sen toimintakenttää. Kyselyn pohjalta aivoriihessäkin pohdittiin, ymmärtävätkö vastaajat tarpeeksi nuorisotyön toimialaa. Yhteistyöstä innostunut ja aktiivinen työyhteisö ovat keskeisiä asioita, joiden avulla Iisalmen nuorisopalveluilla on mahdollisuus kehittyä ja kehittää yhteistyötä kestävämmäksi.

Aivoriihen pohjalta näen, että tärkeäksi esiin nousee oman potentiaalinn tunnistaminen. On taito nähdä, mitä mahdollisuuksia yhteistyökumppanilla on tarjota. Näen, että myös oman potentiaalinn huomaaminen ja tarjoaminen muiden käyttöön korostuu uusissa yhteistyöavauksissa. Uskon, että Iisalmen nuorisopalveluilla on eväitä tarjota toimijoille erilaisia mahdollisuuksia, kun aikaa varataan myös aiheesta avoimeen keskusteluun omassa työyhteisössä. Tärkeää on siis miettiä, mitä paikalliset yritykset ja kolmannen sektorin toimijat saavat siitä, että osallistuvat toiminnan toteuttamiseen. Vaikka opinnäytetyön aivoriihi antoi mahdollisuuksia pohtia tätä, jäi lopulta aihe jokseenkin väljästi roikkumaan ilmaan, kun aivoriihessä ei avattu konkreettisia yhteistyötahoja. Esimerkiksi aivoriihen toistaminen olisi hyvä avain tätä asiaa pohtiessa, kun potentiaaliset yhteistyökumppanit ovat nyt myös työntekijöiden tiedossa.

Yleisesti korostan myös sitä, että yhteistyökumppanillekin on annettava tilaisuus ehdotuksiin ja toiveisiin, jotka riippuvat varmasti paljon yhteistyökumppanin toiminnan laadusta ja muodosta. Esimerkiksi yrittäjien toiminta voi erota paljonkin esimerkiksi kulttuuri- ja liikunta-alan järjestöön verrattuna samoin kuin se eroaa nuorisopalveluiden toiminnasta. Tämä seikka tuleekin oletettavasti nousemaan esiin myöhemmässä keskustelussa yhteistyötä suunnitellessa.

Yhteistyön keskiössä on yhteiseen tavoitteeseen pyrkiminen, joten tavoitteen muotoutuminen varmasti avaa myös ovia molempia palvelemaan ratkaisuun. Voidaanko esimerkiksi ajatella tutustumiskäyntien tuovan lisää nuoria asiakkaita yritykselle tai opiskelijoita oppilaitokseen, kursseille tai muulle vastaavalle toiminnalle? Entä voisiko harrastus- ja kulttuuriyhdistyksien saada vahvistusta toimintaan niistä nuorista, jotka tutustuivat toimintaan yhteistyönä toteutuksessa tempauksessa tai tapahtumassa? Voiko Iisalmen nuorisopalvelut tarjota näkyvyyttä tai nostaa esiin myös vähemmän tunnettuja toimijoita? Siten, että se palvelee myös nuorisotyön ja erityisesti kunnallisen nuorisotyön tavoitteita. Tietoperustan pohjalta onkin tärkeää muistaa, että tavoitteen tulee olla yhteinen. Tietoperustassa esiin noussut haaste toimijoiden omien tavoitteiden tavoittelusta on mahdollista ehkäistä, kun toiminta on molempia palvelevaa.

Kyselyn tuloksista esiin noussut haluttomuus tai epätietoisuus vastata kestävän kehityksen teemojen kysymykseen herättää ajatuksen, pitäisikö kestävän kehityksen teemaa avata tulevaisuudessa enemmän. Mitä sillä haetaan ja kuinka se konkreettisesti näkyisi yhteistyössä? Voidaan miettiä, onko aiheena kestävä kehitys liian laaja ja sen kohdentaminen tiettyyn osa-alueeseen herättäisi enemmän kiinnostusta. Iisalmen strategiaa voisi korostaa osana nuorisotyön sanallistamista tai mahdollisesti tulevissa selvityksissä osana paikallista nuorisotyötä.

Tämä opinnäytetyö ei tuottanut opasta tai työkalua, mutta näen tämän voivan olla mahdollisesti alku sellaisen toteuttamiselle. Esimerkiksi yhteistyösuunnitelma on yksi työkalu. Tätä voisi toteuttaa toinen AMK-opiskelija tai resurssien puitteissa omat työntekijät. Yhteistyösuunnitelman tavoitteena on tehdä toiminnasta suunniteltua ja myös oman talon sisällä koordinoitua.

Näkisin, että hyvässä yhteistyösuunnitelmassa on tuotu yksinkertaisessa muodossa ilmi, mikä on tarve ja tavoite yhteistyölle. Yhteistyösuunnitelmaan voi sisällyttää esimerkiksi vuosikellon, mitä tapahtumia tai toimintaa tulevaisuudessa on ja lisätä, millaiset yhteistyökumppanit voisivat tulla osaksi toimintaa. Se voi olla paikka sille, keiden kanssa yhteistyötä on toteutettu ja millaisia jatkosuunnitelmia kyseisen toimijan tai kyseisten toimijoiden kanssa sillä hetkellä on. Yhteistyösuunnitelmaa voisi kohdentaa eri Iisalmen nuorisopalveluiden tai jopa muiden kuntien palveluiden eri toimintoja silmällä pitäen. Tällaisessa työkalussa kannattaa huomioida muokattavuus. Esimerkiksi sähköisessä muodossa olevaa suunnitelmaa on helpompi muokata kuin paperista. Paperisen version voi tietenkin koota tiivistelmäksi ja helposti saavutettavaksi.

Kokeilemisen arvoinen idea voisi olla myös verkostokahvien toteuttaminen, joka kylmän kyselyn sijaan kutsuisi eri toimijat koolle keskustelemaan yhteistyön mahdollisuuksista. Verkostokahvien tarkoituksena olisi koota kiinnostuneet toimijat yhteen sovittuna ajankohtana. Kahvihetken tavoitteena olisi keskustella mahdollisuuksista. Näkisin tässä myös mahdollisuuden nuorten osallistamiseen, jos se on mahdollista sen hetkessä suunnittelu- tai ideointivaiheessa. Ehkä myös nuorilta voitaisiin selvittää heidän kiinnostuksen kohteidensa kautta, millaisiin toimijoihin tulevaisuudessa kannattaa ottaa yhteyttä. Nuorten ideat ja ajatukset olisi hyvä kuulla.

Kestävän kehityksen suhteen Iisalmen nuorisopalvelut ovat jo edenneet suunnitelmallisesti osana Pieniä Ilmastotekoja-hanketta ja suunnitellessa kestävän kehityksen mallia toiminnan juurruttamiseksi. Innostus ja aktiivisuus onkin varmasti tärkeässä roolissa mallin toteutusta. Näen, että kehittämiskohteet korostuvatkin tästä syystä nimenomaan yhteistyön toteutumisessa.

6.2 Yhteistyön kehittäminen muissa kunnissa

Kehittämistyön soveltaminen muissa kunnissa perustuu tietoperustaan sekä kyselyn ja aivoriihen herättämiin ajatuksiini. Yhteistyön kehittämisessä tärkeää on se, että toimijalla, olipa se kunta, yksityisen tai kolmannen sektorin toimija on halua kasvaa ja kehittyä. Koordinoinnin ja ohjauksen tarve korostuu avauksia tehdessä. Esimerkiksi muiden kuntien nuorisopalvelut voivat tehdä esiselvityksen tai muun selvitystyön, kuten tässä opinnäytetyössä paikallisten toimijoiden kiinnostuksen selvittämisestä. Opinnäytetyössä prosessina näen toimivana sen, että kyselyä jatkettiin aivoriihellä, mutta mahdollisuuksia on myös yhdistellä muita eri menetelmiä kehittämistyössä. Tämän opinnäytetyön tutkimuksen kulku on kuitenkin yksi vaihtoehto.

Edellisessä alaluvussa mainitut verkostokahvit olisivat varmasti sovellettavissa muuallakin. Opinnäytetyöni tietoperusta voi herättää ajatuksia siitä, mitä kestävässä yhteistyössä tai kerta-luonteisenkin yhteistyön osalta kannattaa ottaa huomioon. Tämä voi avata myös toimialarajoja ylittävän yhteistyön mahdollisuuksia. Samalla se kertoo kestävästä yhteistyöstä ja kestävästä kehityksen suhteesta ja niiden merkityksestä nuorisotyölle.

Opinnäytetyötä voi soveltaa myös siltä osin, mitä edellisen alaluvun ideat nostavat esiin toteutettavaksi Iisalmen nuorisopalveluilla. Vaikka tässä opinnäytetyössä ei tutkittu muiden kuntien toimintaa voisi benchmarking (vertailuanalyysi) olla avain tutkimuksen tekemiseen siitä, miten muualla toimintaa on toteutettu ja oppia sitä kautta. Yleisesti nuorisopalvelut voisivat nostaa esiin keskustelua ja jakaa myös keskenään ajatuksia omista verkostoistaan. Aivoriihessä nousseet ajatukset ”ei kuulu meille” ja oman reviirin suojeleminen voivat olla esteenä yhteistyön toteuttamiselle, mutta perustellut yhteistyöavaukset ja avoin vuorovaikutus auttavat yhteistyön toteutumista ja kestävästä kehityksen teemojen juurruttamista osaksi toimintaa.

Nuorten keskuudessa korostuu ekologisuuden trendi, jossa nuoret ajattelevat esimerkiksi omia kulutusvalintojaan ja pyrkivät siten vaikuttamaan. Ekologisuuden trendin virrassa kulkeminen voi olla myös kallista, joten nuoret kokevat muun muassa rahanpuutteen vaikuttavan epäekologisiin elämänvalintoihin. (Terävä 2018.) Tämän pohjalta näen, että erityisesti nuorisotyössä ja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa voisi korostaa tulevaisuudessa juuri hävikin hyötykäyttöä ja taloudellisia ratkaisuja toteuttaa ekologisempaa arkea. Yhteistyöllä tähän trendiin on mahdollista vastata. Iisalmen nuorisopalveluilla olikin jo ajatus opinnäytetyön taustalla yhteistyön toteutumisen materiaalitehokkuuden lisääntyminen esimerkiksi hävikkien hyötykäytöllä. Tätä

ajatusta voi varmasti nostaa esiin myös julkisessa keskustelussa. Nuorisobarometrin 2021 mukaan nuoret löytävät ilmastoasioiden äärelle erityisesti eri medioiden kautta. Yleisin tiedonlähde on televisio-, radio-, sanoma- ja aikakauslehdet sekä elokuvat ja toiseksi yleisin sosiaalinen media. Sosiaalinen media oli merkittävin tiedonlähde 15–19-vuotiaille. (Kiilakoski 2022, 206.) Tämä tulisi huomioida nuorten tavoittamiseen pyrkiessä ja viestintää suunnitellessa.

6.3 Kestävä yhteistyö tulevaisuudessa

Millainen yhteistyökumppani haluat tai teidän toimipisteenne haluaa olla? Yhteistyön mahdollisuuksia on monia ja se vaatii innovatiivisuutta, rohkeutta ja kehittymismyönteisyyttä. Iisalmen kaupungilla ja sen nuorisopalveluilla on tavoite kestävän kehityksen teemojen juurruttaminen osaksi toimintaa sekä halu luoda kestävämpää yhteistyöstä laajasti eri toimijoiden kanssa. Kestävän yhteistyön rooli korostunee tulevaisuudessa, joten tässä luvussa peilataan myös siihen vaikuttavia tekijöitä, kuten tulevaisuuden trendejä ja Nuorisobarometrin 2021 tuloksia.

Tietoperustassa mainittu yhteistyön löyhyys ja sirpaleisuus sekä muut haasteet ovat mielestäni voitettavissa. Yhteistyön käsitteen avaaminen toimijoille kestävän yhteistyön ja siitä poikivien kumppanuuksien muodossa on tärkeää, koska siihen suhtauduttu jopa löyhänä yhteistoimintana. Kahdenkeskinen yhteistyö voi kuitenkin palvella toimijoita siinä, missä verkostotkin voivat. Kestävän ja ennen kaikkea moniammatillisen ja toimialarajoja ylittävän yhteistyön toteuttajan on oltava rohkea ja innovatiivinen. On uskallettava lähteä selvittämään ja kokeilemaan. Jos toimipaikkanne visio on kestävän yhteistyön rakentamisessa, se on aloitettava ruohonjuuritason tasolta. Mietittävä, mitä ja miksi kehitetään ja kuinka se sopii toimintaan.

Sitran Megatrendit nostavat esiin muutamia näkökulmia, jotka liittyvät tulevaisuuden kestävän yhteistyön yleistymiseen ja tarpeeseen. Kestävän kehityksen teemaan Sitra on nähnyt megatrendin jo vuonna 2018. Tuolloin Sitra nosti esiin ajatuksen yhteisestä maapallosta nousevaksi trendiksi. (Sitra 2018.) Vuoden 2020 Megatrendit -julkaisussa esiin nousi puolestaan ekologisen jälleen rakennuksen kiire ja Suomen rooli olla edelläkävijänä tässä rakennuksessa. Kestävän yhteiskunnan rakentaminen on yhteiskunnallinen asia, mutta toimenpiteitä vaaditaan kaikilta mailta. (Sitra 2019.) Tästä nousee ajatus, että kestävällä yhteistyöllä on myös yhteiskunnallinen tavoite, jossa yhteistyön toteutuminen voi parhaassa tapauksessa ja tarkoituksenmukaisesti vahvistaa kestävän kehityksen toteutumista.

Kaupungistumisen ja paikallisuuden näkökulmat ovat korostuneet vuoden 2018 megatrendeissä. Siinä, missä yhä useamman uskotaan asuvan tulevaisuudessa kaupungeissa, nähdään myös esimerkiksi teknologian kehityksen tuovan uusia mahdollisuuksia ja elinvoimaa maaseudulle. Samana vuonna Sitra nosti esiin megatrendin sosiaalisesta pääomasta. Sosiaalinen pääoma tarkoittaa vuorovaikutusta ja myös verkostoja. Tämän näen liittyvän myös vahvasti Sitran nostoon terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen osa-alueesta erityisesti suhteessa osallisuuteen. (Sitra 2018.)

Tulevaisuuteen katsoessa kestävä kehitys kentällä nousee esiin yhteistyö. Maailman kaikkia maita ohjaava kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda2030 perustettiin vuonna 2015 YK:ssa (Agenda2030 2022). Vuonna 2017 Suomessa perustettiin Nuorten Agenda2030 toimimaan pääministerin johtaman kestävä kehityksen toimikunnan alaisuudessa. Tarkoitus oli tarjota nuorille mahdollisuus osallistua ja toteuttaa toimintaa kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti kansallisella tasolla Suomessa. (Nuorten Agenda 2030 2022.)

Nuoret ovat miettineet keskustelun tarvetta kestävästä kehityksestä. Nuorten Agenda2030:n toteuttamassa keskustelua helpottavassa korttipakassa Suomen YK-nuoret, Agenda 2030-ryhmä ja Topaasia nostivat esiin osallisuuden ja yhteistyön, joita ilman kestävä kehityksen ekologia-, sosiaalisia- ja taloudellisia kestävyys tavoitteita ei saavuteta. Korttipakan tavoitteena oli helpottaa keskustelua ja vuorovaikutusta teeman ympärillä. (Karttunen 2021.) Myös Agenda2030 korostaa ympäristön-, sosiaalisen- ja taloudellisen kestävyys teemojen tarkastelua yhdessä ja verkostoissa (Agenda2030 2022).

Ympäristökriisi ja sen keskeisenä osana ilmastokriisi on koko ajan voimistumassa. Ympäristö- ja ilmastokriisit vaikuttavat yhä monipuolisemmin ihmisten elämään ja samalla myös lapsiin ja nuoriin, jotka ovat huolestuneita tulevaisuudestaan. Lapset ja nuoret ovatkin nousseet aktiivisiksi toimijoiksi ympäristöasioissa. (Pihkala, Sangervo & Jylhä 2021, 95.) Nuorten välillä on kuitenkin kahtia jakoa valveutuneiden ja välinpitämättömien nuorten välillä (Terävä 2018). Useat nuoret kuitenkin uskovat ilmastonmuutoksen ihmisten aiheuttamaksi tosiasiaksi, joka nousee esiin vuoden 2021 nuorisobarometrissa (Kiilakoski 2022, 205). Nykyisen lasten ja nuorten ympäristöliikeddinnän ikoniksi on noussut ruotsalainen nuori Greta Thunberg. On hyvä kuitenkin tiedostaa, että nuorten ympäristöaktivismi- ja liikehdintä on kokenut erilaisia vaiheita viimeisen 40 vuoden aikana, eikä ilmiö ole uusi. (Saari & Lötjönen 2022, 117–118.) Voimme siis ajatella, että nykyinen liikehdintä ja ilmastoasiat ovat läsnä myös tulevaisuudessa.

7 POHDINTA

*”Yksikään Pro gradu ei synnytä uutta tieteellistä teoriaa eikä myöskään murra sel-
laista – tarkemmin yhdestäkään gradusta ei pitäisi olla edes teorian horjuttajaksi.”*
(Hakala 2017, 114.)

On henkilöitä, jotka toteuttavat pro graduun vilpittömästi siinä uskossa, että juuri heidän tutkielmansa tarjoaa vastauksen oman tieteenalansa tulenpalavaan ongelmaan. Liialliseen kunnianhimoon kaatunut pro gradun tekijä joutuu lopulta toteamaan odotusten ja lopputulosten menneen sekaisin. Tavoite, jossa ratkaistiin yksi tai kaksi pysyvää ongelmaista haastetta, onkin lopputuloksessa jotain muuta. Tarkistajan pöydälle päätyneet pro gradu kertoo tekijänsä uupumuksesta ja siitä, että työ on saatettu loppuun raapien tarvittava sivumäärä kasaan. Näin kirjoittaa Juha T. Hakala teoksessaan *Tulevan maisterin graduopas*. Hakala toteaa, että vastaava tavoite ei kuulu pro graduun, tuskin edes väitöskirjaan ja kehottaa lukijoitaan muistamaan realismiin. Realistinen käsitys lopputyöstä onkin keskeisesti tarinan opetus. (Hakala 2017, 114.)

Minäkin kamppailin esiin nostetun ajatuksen kanssa opinnäytetyön prosessin aikana. Opinnäytetyö kuitenkin valmistui lopulta ja tässä pohdinnassa käsittelen opinnäytetyöni hyödynnettävyyttä, jatkokehittämistä, merkitystä työn tilaajalle ja toimialalle. Pohdinnassa mietin myös omaa ammatillista kasvuani kestävästä yhteistyön teeman parissa.

7.1 Opinnäytetyön kehittäminen ja hyödynnettävyys

Opinnäytetyöni tutkimustulosten alaluvussa 5.3. *Tulosten vuoropuhelu, luotettavuus ja johtopäätökset* nousi esiin tutkimuksen käytettävyys tulevaisuudessa. Vaikka esimerkiksi kyselytutkimusta ei pystytä toistamaan, voi sen ajatusta tällaisen selvityksen tekemiseksi soveltaa. Aivoriitä puolestaan voi käyttää uudestaan tai muokata. Aivoriihen luonteen vuoksi tuloksia tulee tarkastella ilman suoranaista yleistämistä, mutta sen periaatteita on mahdollista hyödyntää. Teorian ja tutkimusmenetelmien vuoropuhelu antoi mahdollisuuksia tehdä nostoja toiminnan kehittämiseen Iisalmen nuorisopalveluissa. Nimenomaan luvussa kuusi Yhteistyön kehittäminen korostuu opinnäytetyöni nostot toiminnan kehittämiseen. Tulevaisuusnäkökulman tavoitteena oli puolestaan pohtia, miten **kestävä yhteistyö** ei vanhene lähitulevaisuudessa.

Tämä opinnäytetyöni voisi tulevaisuudessa toimia myös inspiraationa jonkun toisen opinnäytetyöhön esimerkiksi toiminnallisen oppaan tai vertailuanalyysitutkimuksen teemalla.

Konkreettista hyötyä Iisalmen nuorisopalveluille opinnäytetyöni tarjoaa mahdollisuuden uusille yhteistyöavauksien ja kestävän kehityksen teemojen juurruttamisen kentällä. Parhaassa tapauksessa opinnäytetyö voi myös johtaa ajankohtaiseen keskusteluun kestävästä yhteistyöstä.

7.2 Tilaajapalaute opinnäytetyöstä

Iisalmen nuorisopalveluiden hankeohjaaja Anne Kärkkäinen oli vahvasti läsnä opinnäytetyöni prosessin ajan ja yhteyshenkilönä Iisalmen nuorisopalveluilta. Kärkkäisen antamassa palautteessa nousevat esiin teorian ja käytännön vuoropuhelu osana opinnäytetyötä.

Opinnäytetyö vastasi sitä, mistä olimme puhuneet Kärkkäisen kanssa opinnäytetyön aikana ja sitä suunnitellessa opinnäytetyökeskusteluissa. Tilaajana Iisalmen nuorisopalvelut on tyytyväisiä, että opinnäytetyö kohdistui juuri heille ja tulokset nähtiin positiivisina ja kehittämistyötä palvelevina. Kehittämistyötä viedään tulevaisuudessa eteenpäin, kuten myös opinnäytetyön aiemmissa luvuissa käy ilmi. Erityisesti esiin nousee yhteydenotot potentiaalisiin yhteistyökumppaneihin, joiden määrä nähtiin sopivana. Opinnäytetyöllä pystyttiin vastaamaan myös aikaresursseihin. Tämä teki opinnäytetyöstä käytännöllisen avun Iisalmen nuorisopalveluille. Aivoriihen kysymykset nähtiin jatkoa ajatellen hyvänä apuna. Myös aivoriihen jälkeen jaetun Power Point-esityksen avulla aivoriihestä poissaolleet työntekijät pääsivät hyvin perille aiheesta. Opinnäytetyön tuomiin kysymyksiin ja tuloksiin Iisalmen nuorisopalvelut tulevat pureutumaan lisää ensisyksyn puolipäiväisessä kehittämissalaverissa. (Kärkkäinen 2022.)

Koen Kärkkäiseltä saadun palautteen positiivisena ja rohkaisevana. Opinnäytetyössä oli kehittämisen paikkoja ja täydennettäviä kohtia, kun lähetin sen tilaajalleni. Toivon, että myös tilaajarvion jälkeiset nostot ja ajatukset palvelevat Iisalmen nuorisopalveluita.

7.3 Oman oppimisen ja osaamisen arviointi

Jos toteuttaisin opinnäytetyöni uudestaan, toteuttaisin sen ”yksi tapaus, yhteinen ongelma”-periaatteella, jolla paikattaisiin toteutuneen tutkimuksen puutteita. Kriittisesti tarkasteltuna myös kieliasuun kiinnitettäisiin vahvemmin huomiota ja lähteissä tehtäisiin kansainvälisiäkin nostoja. Kokonaisuutena näen opinnäytetyöni aiheen kiinnostavana ja ajankohtaisena sekä perusteltuna, jossa korostuu nimenomaan tilaajani palveleva tutkimuksellinen kehittämistote. Ammattialalle näen tuoneeni tuoreita ajatuksia otsikkoni nimenmukaisesti kestävästä yhteistyön teeman muodossa. Aihealueeni kehittämistarve oli tilaajalähtöinen, mutta tunnistan opinnäytetyöstäni myös mahdollisuuden uusiin keskustelun avauksiin nuorisosalalla.

LÄHTEET

- Allianssi & Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat ry 2020. Nuorisotyön eettiset ohjeet. Viitattu 28.2.2022 https://www.nuoli.info/application/files/7015/7866/7683/nuoli_eettisetOhjeet_A3_191219_n.pdf
- Airila, Auli & Aho, Outi & Nykänen, Mikko 2016. Verkostot haltuun: ideoita toimialarajojen ylittämiseen nuorisotyössä. Helsinki: Työterveyslaitos.
- Nuorisolaki 1285/2016a, 2 §.
- Nuorisolaki 1285/2016a, 3 §.
- Hakala, Juha T. 2017. Tulevan maisterin graduopas. Helsinki: Gaudeamus
- Iisalmen kaupunki 2022. Kaupunki-info. Viitattu 30.1.2022 <https://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Kaupunki-Info>
- Iisalmen kaupunki 2022. Iisalmen kaupunkistrategia: Visio 2030 – Suomen houkuttelevin seutukaupunki. Viitattu 19.5.2022 <https://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Kaupunki-info/Kaupunki-strategia>
- Iisalmen kaupungin hallitus & kaupunginvaltuusto 2021. Iisalmen kaupunkistrategia 2030: Suomen ihmeellisin kaupunki. Viitattu 19.5.2022 <https://www.iisalmi.fi/loader.aspx?id=9a88bcf6-3d55-4d34-ba9a-9ad4334a9b90>
- Isoherranen, Kaarina 2004. Moniammatillinen yhteistyö. Vantaa: Dark Oy
- Karttunen, Maria 2021. Keskustelemalla kohti kestävyyttä. Viitattu 23.5.2022 <https://nuortenagenda2030.fi/2021/03/keskustelemalla-kohti-kestavyutta/>
- Kestavakehitys.fi 2022. Mitä on kestävä kehitys? Viitattu 28.2.2022 <https://kestavakehitys.fi/kestava-kehitys>
- Kestavakehitys.fi 2022. Kestävän kehityksen globaalitoimintaohjelma Agenda2030. Viitattu 23.5.2022 <https://kestavakehitys.fi/agenda-2030>

- Kiilakoski, Tomi, Kinnunen, Viljami & Djupsund, Ronnie 2015. Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja 5. Nuorisotyönverkosto/Nuorisotutkimusseura julkaisuja 169.
- Kontio, Mari 2010. Moniammatillinen yhteistyö. Oulu: TUKEVA – Lapsiperheiden hyvinvointihanke Oulun seutu.
- Kärkkäinen, Anne 2022. VS: Opinnäytetyö tsekattavaksi. Email anne.karkkainen@iisalmi.fi 23.5.2022
- Kekoni, Taru, Mönkkönen, Kaarina, Hujana, Anneli, Laulainen, Sanna & Hirvonen, Jukka 2019. Moniammatillisuus käsitteinä ja käytänteinä. Teoksessa Kaarina Mönkkönen, Taru Kekoni & Anneli Hujala (toim.) Moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: Gaudeamus.
- Kiilakoski, Tomi & Laine, Riku 2021. Kestävä kehitys ja tulevaisuus. Teoksessa Tomi Kiilakoski (toim.) Kestävää tekoa. Nuorisobarometri 2021, 57–65. Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja, nro 69. Viitattu 23.5.2022 <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2022/03/nuorisobarometri-2021-web.pdf>
- Kiilakoski, Tomi 2021. Tiivistelmä. Teoksessa Tomi Kiilakoski (toim.) Kestävää tekoa. Nuorisobarometri 2021, 205–206. Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja, nro 69. Viitattu 23.5.2022 <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2022/03/nuorisobarometri-2021-web.pdf>
- Leino, Helena 2007. Yleinen ongelma, yksi tapaus. Teoksessa Laine, Markus & Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka (toim.) Tapaustutkimuksen taito, 214–227. Helsinki: Gaudeamus.
- Maijala, Heini & Haikara, Pirkko 2014. Kumppanuuskäsikirja: näkökulmia monitoimijaisen yhteistyön kehittämiseen. Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen julkaisuja A. 8:2014. Viitattu 5.2.2022 http://www.socom.fi/wp-content/uploads/2015/06/kumppanuuskasikirja_netiversio.pdf
- Mönkkönen, Kaarina, Kekoni, Taru, Jaakola, Anne-Mari, Profiam Sosiaalipalvelut Oy:n henkilöstö & Pehkonen, Aini 2010. Kohti monitoimijaista kehittämistä. Teoksessa Kaarina Mönkkönen, Taru Kekoni & Anneli Hujala (toim.) Moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: Gaudeamus, 76–98.

- Ojasalo, Katri, Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. Helsinki: Sanoma Pro.
- Peltola, Taru 2007. Empirian ja teorian vuoropuhelu. Teoksessa Laine, Markus & Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka (toim.) Tapaustutkimuksen taito, 111–129. Helsinki: Gaudeamus.
- Pihkala, Panu, Sangervo, Julia ja Jylhä, Kirsti M. 2021. Nuorten ilmastoahdistus ja ympäristötunteet. Teoksessa Tomi Kiilakoski (toim.) Kestävää tekoa. Nuorisobarometri 2021, 95–111. Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja, nro 69. Viitattu 23.5.2022 <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2022/03/nuorisobarometri-2021-web.pdf>
- PoInt 2022a. Iisalmi. Viitattu 30.1.2022 <https://poInt.fi/iisalmi/iisalmi/>
- PoInt 2022b. Nuorisopalveluiden hankkeet. Viitattu 30.1.2022 <https://poInt.fi/iisalmi/hankkeet-2/nupahankkeet/>
- Sitra 2020. Megatrendit 2020. Sitran selvityksiä 162. Viitattu 26.3.2022 <https://media.sitra.fi/2019/12/15143428/megatrendit-2020.pdf>
- Sitra 2019. Megatrendit 2018. Matka tulevaisuuteen. Viitattu 21.5.2022 <https://www.sitra.fi/app/uploads/2018/09/megatrendikortitwebfin31-08-2018.pdf>
- Terävä, Hanna 2018. Nuorten huoli ilmastonmuutoksesta kasvanut jyrkästi – ”Nuoret ovat paljon tietoisempia kuin aiemmat sukupolvet tuossa iässä”. Viitattu 23.5.2022 <https://yle.fi/uutiset/3-10346864>
- Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisältö analyysi: uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vilka, Hanna 2015. Tutki ja kehitä. Juva: PS-kustannus.
- Vilka, Hanna & Saarela, Maria & Eskola, Jari 2018. Riittääkö yksi? Tapaustutkimus kuvaajana ja selittäjänä. Teoksessa Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1, 190–201. Keuruu: PS-kustannus.
- Ympäristöministeriö 2022. Mitä on kestävä kehitys? Viitattu 28.2.2022 <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomakkeen saate.

Arvoisa vastaaja, tervetuloa vastaamaan kyselyyn, jonka tavoitteena on selvittää kiinnostustanne yhteistyöhön Iisalmen nuorisopalveluiden kanssa. Kysely on kohdennettu yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoille. Tämä kysely on toteutettu osana Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogin AMK-tutkinnon opinnäytetyötä yhdessä Iisalmen nuorisopalveluiden kanssa. Opinnäytetyö julkaistaan Theseus.fi -verkkosivustolla sekä Iisalmen nuorisopalveluiden Po1nt-portaalissa (www.po1nt.fi/iisalmi/).

Opinnäytetyössä EI julkaista yksittäisten toimijoiden, kuten teidän toimipaikkanne nimeä, eikä vastaajien tai yhteyshenkilön yhteystietoja. Yhteystietojen jättäminen on vapaaehtoista, mutta yhteistyön kehittämiseksi toivottavaa. Edellä mainittuja tietoja tullaan käsittelemään ainoastaan Iisalmen nuorisopalveluille toteutettavassa aivoriihessä ja tulevaisuudessa heidän hanke- tai muun toiminnan suunnittelussa. Jätettäessä yhteystietonne, Iisalmen nuorisopalvelut voi ottaa teihin myöhemmin yhteyttä keskustellaksenne tulevasta yhteistyöstä tarkemmin. Opinnäytetyössä käsiteltävät tutkimustulokset käsitellään siten, ettei yksittäistä toimijaa mainita tai tunnisteta. Opinnäytetyö kantaa työnimeä "Kestävää yhteistyötä - Yhteistyön kehittäminen Iisalmen nuorisopalveluissa", jonka tavoitteena on nostaa esiin kehittämis ehdotuksia ja ideoita yhteistyön toteuttamiseen ja kehittämiseen. Tutkimukseen sisältyy Iisalmen nuorisopalveluiden työntekijöille toteuttava aivoriihi.

Kysely on avoinna 15.4. klo 15:00 saakka. Kiitos mielenkiinnostanne kyselyä kohtaan. Lisätietoja voitte kysyä ensisijaisesti opinnäytetyön tekijältä Sonja Heikkiseltä. Yhteistyöhön liittyvissä kysymyksissä otattehan yhteyttä Anne Kärkkäiseen Iisalmen nuorisopalveluihin.

Liite 2. Kysely yhteistyön toteuttamisesta Iisalmen nuorisopalveluiden kanssa yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoille.

Pakolliset kysymykset on merkitty tähdellä (*).

1. Toimitteko yksityisellä vai kolmannella sektorilla? *

- Yksityisellä sektorilla, kuten yritys
- Kolmannella sektorilla, kuten järjestöt tai seurat

2. Onko Teillä kiinnostusta pohtia uusia yhteistyön mahdollisuuksia yhdessä Iisalmen nuorisopalveluiden kanssa osana toimintaa tai tulevissa hankkeissa? *

- Kyllä.
- Mahdollisesti, mutta yhteistyö ei ole ajankohtaista juuri nyt.
- Ei, emme ole kiinnostuneet yhteistyöstä.
- Muu vastaus, avoin vastauskenttä

3. Kuinka kestävästä yhteistyöstä olette kiinnostuneita?

- kertaluontoinen yhteistyö, joka ei sido jatkuvaan yhteistyöhön
- satunnainen yhteistyö, joka ei sido toimintaan
- yhteistyön toteuttaminen kerran tai joitain kertoja vuodessa
- yhteistyön toteuttaminen kuukausittain
- yhteistyön toteuttaminen useammin kuin kuukausittain
- Jatkuva yhteistyö tai yhteistyön toteuttaminen viikoittain
- emme osaa sanoa tai riippuu yhteistyön muodosta ja/tai laadusta

4. Yhteistyön muodoista Teitä kiinnostaa erityisesti

- teidän ja Iisalmen nuorisopalveluiden välinen, kahdenkeskinen yhteistyö
- verkostoyhteistyö myös muiden toimijoiden kanssa
- hankeyhteistyö-, projekti- tai tapahtumayhteistyö
- yhteistyön toteuttaminen etä-/verkkoyhteyksin, digitaalinen yhteistyö
- yhteistyön toteuttaminen kasvokkain, tapaamiset, kokoukset tai muu

5. Yhteistyön resursseista ja toiveistanne

- Toivomme, että Iisalmen nuorisopalvelut koordinoivat verkosto- tai yhteistyötä kanssamme
- Toivomme yhdessä koordinoitua toimintaa, tapahtumaa, projektia tai hanketta
- Tarjoamme mielellämme resursseja verkosto- tai yhteistyön toteuttamisen koordinointiin

- Toivomme matalankynnyksen yhteistyötä, joka ei vaadi erityistä koordinoitua
- En osaa sanoa, resurssit ja toiveet riippuvat yhteistyön laadusta ja toteutuksesta

6. Olemme kiinnostuneet erityisesti seuraavista teemoista...

- nuorten työelämä- tai opiskeluvalmiuksien vahvistamisesta
- nuorten harrastusten tukemisesta
- nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämisestä
- tapahtumien, tutustumiskäyntien tai muun vastaavan toiminnan toteuttamisesta
- luonto- ja ympäristöasiat, kuten hävikkiruuan vähentäminen tai kierrätys
- työllisyyden edistäminen Iisalmessa paikallistasolla
- Iisalmen kaupungin vetovoimaisuuden kehittäminen
- en osaa sanoa, mutta yhteistyö kiinnostaa
- muu, avoin vastauskenttä

7. Oletteko kiinnostuneet kestävän kehityksen edistämisestä

- kyllä, miten? avoin vastauskenttä
- en osaa sanoa/en halua vastata
- ei, emme ole kiinnostuneet tästä osa-alueesta yhteistyössä

Liite 3. Aivoriien apukysymykset.

- Miten kertoisit nuorisotyöstä toimijalle, jolla kenttä ei ole lainkaan tuttu?
- Mitä ajatuksia ja ideoita kysely herättää?
- Millaisia vahvuuksia ja heikkouksia yhteistyön toteuttamisessa on?
- Miten näitä vahvuuksia voitaisiin vahvistaa ja haasteita ”voittaa” osana yhteistyötä?
- Millaiset yhteistyöavaukset kiinnostavat ja millainen toiminta inspiroisi sinua tai työryhmääne sitoutumaan toimintaan?
- Mitä nuorisopalveluilla on tarjota muille toimijoille yhteistyöstä?